

Virva Torkko-Muñoz

YLEISÖTYÖN KEHITTÄMINEN TANSSITEATTERI MINIMISSÄ

YLEISÖTYÖN KEHITTÄMINEN TANSSITEATTERI MINIMISSÄ

Virva Torkko-Muñoz
Opinnäytetyö
Kevät 2022
Kulttuurituottaminen ja luova talous
(YAMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaminen ja luova talous (YAMK)

Tekijä: Virva Torkko-Muñoz

Opinnäytetyön nimi: Yleisötyön kehittäminen Tanssiteatteri Minimissä

Työn ohjaaja: Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2022

Sivumäärä: 56+ 1 liite

Opinnäytetyö käsittelee yleisötyön kehittämistä Tanssiteatteri Minimissä. Minimillä oli tarve uusien yleisöjen saamiselle lisääntyneen katsojakapasiteetin vuoksi sen muutettua Sotku-teatterilta Kuopion kaupunginteatterin Maria-näyttämölle. Kevään 2020 johtajavaihdoksen myötä tanssiteatterin taiteellinen linja muuttui kohti abstraktimpaa tanssitaidetta, mikä nosti tarpeen esitysten sisältöjen avaamiseen ja katsomiskokemuksen tukemiseen. Minimi julkaisi vuonna 2021 arvot, joiksi oli kirjattu tasa-arvo, avoimuus ja vastuullisuus. Nämä antoivat suuntaviivaa yleisötyön tarpeisiin ja sen kehittämiseen.

Tietoperustana on käytetty asiantuntihaastatteluja, Minimien sisäisiä aineistoja kuten toimintasuunnitelmia ja esitystilastoja, lain tulkintaa esittävän taiteen edistämisestä sekä aiempaa tutkimusta yleisötyöstä, tanssin katsomiskokemuksesta, taiteen tasa-arvosta ja sen saavutettavuudesta. Tutkimuskysymyksiksi nousivat millaista yleisötyötä nuorekas valtionosuusteatteri voi tehdä 2020-luvulla, kannattaako Minimien toteuttaa yleisötyötä ja kuinka sen voi tehdä kestävästi sekä voiko yleisötyö ottaa kantaa yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, taiteen yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja saavutettavuuden edistämiseen. Tutkimusmenetelmänä oli laadullinen tutkimus, jossa oli etenkin toimintatutkimuksen periaatteita. Raportointimuodoksi muodostui portfolio.

Tutkimuksen tuloksena Minimien yleisötyötoimintaan voidaan lisätä yleisöjen osallistamista ja mukaankutsumista. Yleisökasvatuksella on lisäpotentiaalia yleisöjen opettamisessa nykytanssin katsomiseen. Taiteilijoita voidaan sitouttaa toteuttamaan yleisötyötoimintaa maksamalla siitä erillinen korvaus, joka puolestaan helpottaa yleisötyön suunnitelmallisuutta Minimissä. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kannattaa jatkaa ja viritellä uusia yhteistyötahoja laajempien yleisöjen saavuttamiseksi sekä resurssien yhdistämiseksi.

Asiasanat: Kehitystutkimus, saavutettavuus, tanssiteatteri, yleisökasvatus, yleisötyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Cultural Management and Creative Industries

---

Author: Virva Torkko-Muñoz

Title of thesis: Building up audience development at Dance Theatre Minimi

Supervisor: Petri Hoppu

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2022

Number of pages: 56 + 1 appendix

The thesis was made to develop Dance Theatre Minimi's audience development. At the beginning of the study, there was a need to find new audiences as Minimi had moved to a bigger theatre. In addition, Minimi's programme contained more abstract pieces than before due to a change in leadership. Thus, one goal of the study was to find ways to make contemporary dance performances more accessible. With the new administration, the values of equality, responsibility and transparency were launched. The thesis tried to answer if Dance Theatre Minimi should organise audience development and how to operate it sustainably, if audience development can impact accessibility and equality, and what audience development can be in a youthful dance theatre in the 2020s.

The study's theoretical base was previous research in audience development, equality and accessibility in arts, audience experiences watching dance, and expert interviews. The research method was qualitative research. The form of reportage was a portfolio.

As a result, Dance Theatre Minimi can increase participation in its events and invite audiences to plan its activities. Audience education has more potential to teach audiences to watch contemporary dance. Artists could be paid for audience development activities when Minimi as an employer, could demand their participation. The previous could make the planning of audience development more systematic. It is encouraged to collaborate with different institutions to reach a broader audience base and share resources.

Keywords: Accessibility, action research, audience development, audience education, dance theatre

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	6
2 KESKEISET KÄSITTEET	8
2.1 Yleisötyö	8
2.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	10
2.3 Saavutettavuus.....	11
3 YLEISÖTYÖ OSANA ESITTÄVIÄ TAITEITA	14
3.1 Yleisötyön historia	14
3.2 Yleisötyön toteutuksen esimerkkejä	15
3.3 Digitalisaation mahdollisuudet ja uhat yleisötyössä	17
3.4 Yleisötyön taustavaikuttajia VOS-teatterissa	19
3.5 Aiempi tutkimus.....	21
4 YLEISÖTYÖN KEHITTÄMINEN TANSSITEATTERI MINIMISSÄ	24
4.1 Kehittämistyön tavoitteet ja tarkoitus.....	24
4.2 Aiempi yleisötyö Minimissä	26
4.3 Yleisötyön suunnitteluun vaikuttavia tekijöitä Minimissä	28
5 TANSSIN PÄIVÄN TEMPAUS.....	30
5.1 Tempauksen tausta ja toteutus	31
5.2 Tapahtuman tulokset ja kehittämisideat	32
6 TAITEILIJATAPAAMINEN TANSSIKIELTO-ESITYKSEN YHTEYDESSÄ.....	37
6.1 Tanssikielto-esityksen ja taitelijatapaamisen kuvaus	37
6.2 Taiteilijatapaamisen tulokset, pohdintaa ja jatkokehittelyideoita	38
7 TEATTERILEIRI	42
7.1 Teatterileirin suunnittelu ja toteutus.....	42
7.2 Teatterileirin tulokset	43
8 POHDINTA	47
8.1 Päätelmät.....	47
8.2 Mitä 2020-luvun yleisötyö voi olla?	48
LÄHTEET	51
LIITTEET	57

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on yleisöyön kehittäminen Tanssiteatteri Minimissä. Minimi koki sukupolvenvaihdon juuri ennen kehittämistyön aloittamista keväällä 2020. Johdon vaihtumisen myötä Minimissä on tapahtunut uudistuksia, joista mainittakoon esimerkkinä ilmeen uudistus, yhdenvertaisuussuunnitelman luominen ja anonyymi Open Call -teoshaku alan freelancereille. Uudistusten aikana on perusteltua, että myös yleisöyötä tarkastellaan kehitettävänä asiana siitä näkökulmasta, mitä se voi olla tänä päivänä. Samalla Minimien taiteellinen linja muuttui kohti abstraktimpaa tanssitaideita. Yleisöyötä tutkitaan keinona syventää tanssitaiteen katsomiskokemusta ja helpottaa teosten sisältöjen avautumista katsojalle. Minimillä on tarve kasvattaa katsojakuntaansa, sillä se muutti vuonna 2019 Kuopion kaupunginteatteriin ja uudeksi kotinäyttämöksi tuli Maria-näyttämö, jossa katsojakapasiteetti on paljon suurempi aiempaan Sotku-teatterin kotinäyttämöön verrattuna. Yleisöyötä tarkastellaan mahdollisuutena katsojakunnan kasvattamiseen. Vuonna 2021 Minimi lanseerasi arvonsa, joiksi muodostuivat tasa-arvo, avoimuus ja vastuullisuus.

Koska Tanssiteatteri Minimien on valtionosuusteatteri, koen tärkeäksi pohtia yleisöyön perusteluja VOS-tanssiteatterin ja sitä määrittävän lain näkökulmasta, sekä tarkastella yleisöyön hyötyjä ja vaikuttavuutta laajemmassa kontekstissa ja Minimien arvojen mukaisesti. Pienessä teatterissa, jossa resurssit ovat pienet esimerkiksi verrattuna isoihin laitosteattereihin, tulee rajalliset voimavarat hyödyntää tarkkaan sekä taloudellisen kestävyuden että henkilöstön jaksamisen vuoksi. Tämän vuoksi tarkastelen yleisöyötä myös kestävyuden näkökulmasta. Työssäni Minimissä vuodesta 2019 alkaen olen seurannut valtakunnallista keskustelua saavutettavuudesta, taiteen yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ja taiteen yhdenvertaisuudesta, joiden näkökulman yhdistän osaksi kehittämistyötä.

Kehittämistehtävä on portfolio-muotoinen, joka mahdollistaa käytännön kokeilut ja joiden tulokset kootaan yhteen pohdinta-osuudessa yleisöyön jatkokehittämistä varten. Tutkimuksellinen kehittämistehtävä toteutettiin laadullisella otteella.

Kehittämistehtävän avulla etsin vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Mitä yleisöyö voi olla nuorekkaassa valtionosuus tanssiteatterissa 2020-luvulla? Miksi Minimien kannattaa toteuttaa yleisöyötä

ja kuinka tehdä se kestävästi? Miten yleisötyö ottaa kantaa yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, taiteen yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja saavutettavuuden edistämiseen?

2 KESKEISET KÄSITTEET

Tässä luvussa avaan työni keskeisiä käsitteitä yleisötyö, yhteiskunnallinen vaikuttavuus sekä saavutettavuus.

2.1 Yleisötyö

Ylös - ammattiteattereiden yleisötyön kehittäminen -hankkeen loppujulkaisussa yleisötyö määritellään laajaksi kokonaisuudeksi erilaisia toimintatapoja, joiden tarkoituksena on syventää teatterin ja yleisön välistä suhdetta. Yleisötyön tapoja voi olla esimerkiksi toiminnallinen työpaja päämääränä syventää katsojan kokemusta esityksestä, monipuolinen yhteistyö teatterin kummikoulun kanssa, yleisön osallistamista taiteelliseen prosessiin tai suunniteltua osallistavaa toimintaa erityistä tukea tarvitseville henkilöille. (Torkko ym. 2010, 2.)

Yleisötyöksi miellettyä toimintaa voi vaihdella merkittävästikin taidelaitoksesta toiseen ja ne voivat järjestää yleisötyötoimintaa myös ilman tätä otsikkoa. Ero johtuu siitä, että taidelaitokset mieltävät yleisötyön hyvin erilailla. Jokaisella taidelaitoksella on omat luokituksensa jakaa toimintojaan yleisötyöhön, markkinointiin, yhteisötaiteeseen, ohjelmistosuunnitteluun, asiakaspalveluun, viestintään ja kuratointiin. Yleisötyö terminä on suomalaisella taidekentällä verrattain uusi, mikä puolestaan voi sekoittaa sen käyttöä. (Sorjonen & Sivonen 2015, 25.)

Teatterikuraattori-termi näkyy joidenkin teatterilaitosten sivuilla. Teatterikuraattorilla tarkoitetaan henkilöä, joka toimii teatterin yleisötyöntekijänä. Työnkuvaan vaikuttavat teatterikohtaiset tavoitteet ja kuraattorin oma koulutus ja mielenkiinnon kohteet. Yleisesti ottaen teatterikuraattori kuitenkin suunnittelee, järjestää ja valvoo teatterissa tapahtuvia yleisötyötapahtumia, etsii potentiaalisia kohderyhmiä sekä arvioi toteutuneiden projektien onnistuneisuutta. (Airaksinen, Mertanen & Virtanen 2019, 20.)

Iso-Britanniassa Arts Council England käyttää termiä “audience development”, jolla tarkoitetaan aktiviteetteja, jotka kohdistetaan sekä olemassa olevan että potentiaalisen yleisön tarpeisiin. Sen avulla luodaan jatkuva suhde yleisöjen ja taideorganisaation välille. “Audience development” voi

pitää sisällään esimerkiksi markkinoinnin, ohjelmistosuunnittelun, kasvatuksen, asiakaspalvelun, jakelun sekä päätöksiin osallistumisen näkökulmia. (Arts Council 2018.)

Englannin kielessä yleisötyölle löytyy muitakin termejä riippuen tilanteesta ja puhujasta. Usein yleisötyötä koskevissa tutkimuksissa siteerattu Kawashima on jakanut yleisötyön neljään kategoriaan: laajennettu markkinointi (extended marketing), maun harjoittaminen (taste cultivation), yleisökasvatus (audience education) ja jalkauttaminen (outreach). (Kawashima 2006, 57-58.) Tätä kategorisointia käytän myöhemmin käsitellessäni yleisötyötä Tanssiteatteri Minimissä.

Laajennettu markkinointi on tarkoitettu potentiaaliselle kohderyhmälle, jotka ovat periaatteessa kiinnostuneita taiteesta, mutta syystä tai toisesta heillä ei ole ollut mahdollisuutta osallistua sen kuluttamiseen. Laajennetun markkinoinnin avulla tunnistetaan syyt, miksi kohderyhmä on jäänyt tavoittamattomiin ja madalletaan kynnystä osallistua taiteeseen vastaamalla kohderyhmän tarpeisiin. Laajennetun markkinoinnin pääsyyt ovat sekä taloudelliset että taiteelliset. (Kawashima 2006, 57-58.)

Maun harjoittaminen on suunnattu jo olemassa oleville yleisöille. Sen tarkoituksena on laajentaa yleisön kulutusmakua taiteen suhteen. Niin ikään yleisökasvatus on suunnattu jo olemassa oleville yleisöille katsomiskokemuksen syventämiseksi. Sekä maun harjoittaminen että yleisökasvatus lähtevät liikkeelle siitä, että kartoitetaan, millaisesta muusta tarjonnasta yleisöt voisivat olla kiinnostuneita kuin sen hetkisestä saannista. Lisäksi näille yleisöille tarjotaan kohdennettuja etuja ja tarjouksia. Maun harjoittamisen ensisijaiset syyt ovat taiteelliset ja taloudelliset ja yleisökasvatuksen puolestaan kasvatukselliset. (Kawashima 2006, 57-58.)

Jalkauttamisessa on kyse siitä, että taidelaitos tai sen esittämä taide nimensä mukaisesti jalkautuu sellaisiin paikkoihin, jossa taidetta ei ole tai on vaikeasti saatavilla. Jalkauttamisessa korostuu taiteen sosiaalinen hyöty ja taidelaitoksen osallistuminen sosiaalipolitiikkaan. Sen suurin tarkoitus onkin sen sosiaalinen vaikutus. (Kawashima 2006, 57-58.)

2.2 Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Yhteiskunnallisella vaikuttavuudella tarkoitetaan sitä, millaisia muutoksia yritys tai järjestö saa aikaan yhteiskunnassa. Nykypäivänä aihe ei kiinnosta vain asiakkaita, vaan myös merkityksellisyttä tavoittelevia sijoittajia, osajia sekä yhteistyökumppaneita. Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden avulla yritys tai organisaatio voi rakentaa itselleen kilpailuedun tai myönteisen erottumistekijän. Osa kilpailuetua on kyky viestiä palvelun vaikutuksista ja tuotoksista selkeästi, mutta innostavasti. Sekä asiakkaat että työntekijät kaipaavat tietoa palvelun merkityksellisyydestä. (Helikoski ym. 2018, 5, 19.)

Research Excellence Frameworkin mukaan yhteiskunnallinen vaikuttavuus on jonkin yksilön, yhteisön, organisaation toimintaa, asennoitumista, tietoisuutta, käyttäytymistä, tietynlaisen politiikan harjoittamista tai käytännön ylläpitämistä paikallisesti, alueellisesti, kansallisesti tai kansainvälisesti. Matthew Taylot puolestaan kirjoittaa kolmen tyyppisestä vaikuttavuudesta. Ensimmäinen liittyy ennalta tarkoin määriteltyjen tavoitteiden saavuttamiseen. Tämä voi tarkoittaa hankkeelle asetettujen tavoitteiden täyttymistä. Toisen tason vaikuttavuus tarkoittaa sitä, että tähdätään merkittävien kumppaneiden kanssa yhteistyöhön, joka ennakoivasti pyrkii muokkaamaan ennakoivasti toimintaympäristöä. Eri toimijoiden onnistuminen on kytköksissä niiden väliseen yhteistyöhön ja yhteinen tavoite määritellään jatkuvasti uudelleen. Kolmas vaikuttavuuden taso tarkoittaa oman toiminnan arvointia ja hallintaa. Toimijoiden työkalut, taidot ja menetelmät tulee siis olla ajantasalla ja niiden itsereflektio läpinäkyvää ja jatkuvaa. (Henriksson 2017.)

Suomessa puhutaan laajalti vaikuttavuusketjusta, joka käsittää panoksen, tuotoksen, vaikutuksen ja vaikuttavuuden. Vaikuttavuusketju auttaa hahmottamaan sen, millaisista elementeistä yhteiskunnallinen vaikuttavuus koostuu. Se myös tuo esille elementtien välisen suhteen. Itse vaikuttavuudesta ei ole olemassa yhtä yhteistä määritelmää. Panoksilla tarkoitetaan tekojen vaatimia resursseja (esim. aikaa, materiaalia, osaamista ja rahaa) ja tuotoksilla tehtyjä tekoja. Tehdyistä teoista käytetään usein termiä interventio. Vaikutukset puolestaan määritellään tavoitteeksi asetetun yhteiskunnallisen hyödyn perusteella ja tavoitteena on konkreettisten muutosten aikaansaaminen. Vaikuttavuus merkitsee yhteiskunnan myönteistä kehitystä eli toisin sanoen yhteiskunnallisten hyötyä. (Helikoski ym. 2018, 7-8.)

2.3 Saavutettavuus

”Kaikista ei ikinä tule taiteen ystäviä, eikä sitä vaaditakaan. Tärkeintä on antaa jokaiselle mahdollisuus itse muodostaa käsityksensä. Muuten mahdollisuuksien tasa-arvo ei toteudu.”

(Waronen 2020, 8.)

Saavutettavuudella tarkoitetaan ihmisten erilaisten tarpeiden huomioon ottamista ja yhdenvertaisuuden edistämistä (Lahtinen, Jakonen & Sokka 2017, 1). Tässä kehittämistehtävässä keskitytään taiteen saavutettavuuteen. Opetus- ja kulttuuriministeriön Taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden loppuraportissa saavutettavuuden osa-alueiksi on määritelty viestinnän saavutettavuus, taloudellinen, sosiaalinen ja alueellinen saavutettavuus, rakennetun ympäristön saavutettavuus, saavutettavuus eri aistien kautta sekä ymmärtämisen tukeminen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 51-58). Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen mukaan taiteen ja kulttuurin saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että kaikilla on yhdenvertaiset oikeudet ja mahdollisuudet käyttää taide- ja kulttuuripalveluita sekä osallistua taide- ja kulttuurielämään tekijänä ja ammattilaisena. Lisäksi itsensä kehittäminen on kaikkien oikeus (Lahtinen ym. 2017, 1).

Taiteen hyvä saavutettavuus merkitsee sen huomioimista asenteissa, viestinnässä, taloudessa, rekrytoinnissa, strategioissa sekä tilojen esteettömyydessä. Saavutettavuuteen liittyy kansalaisyhteiskunnan perusoikeutenakin oleva yhdenvertaisuus, jolla tarkoitetaan sitä, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia. Osallisuuden kokemisen edellytys on hyvä saavutettavuus. Osallisuus lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan sekä kulttuuriin osallistuminen vahvistaa demokratiaa. (Lahtinen ym. 2017, 1.)

Viestinnän saavutettavuudella tarkoitetaan sitä, että informaatio saavuttaa erilaiset ihmiset. Se tarkoittaa selkokielen käyttöä viestinnässä, eri kanavien hyödyntämistä, viestinnän monipuolista kohdentamista, tiedotteiden ja esitteiden visuaalista ja kielellistä selkeyttä, internetsivujen esteettömyyttä sekä eri kielillä viestimistä. Olennainen osa viestinnän saavutettavuutta on kohteen saavutettavuudesta ja esteettömyydestä kertominen. Taloudellisella saavutettavuudella viitataan porrastettuihin ja alennettuihin pääsymaksuihin, toimintarajoitteisten henkilöiden avustajien ja tulkkien maksuttomaan pääsyyn tapahtumaan sekä lisäpalveluiden kohtuuhintaisuus. Tähän liittyvät myös matkakustannukset taide- tai kulttuuripalvelun luo. Sosiaalista saavutettavuutta edistetään

esimerkiksi mahdollistamalla tukihenkilön maksuton pääsy tapahtumaan, sillä yksinäisyys ja heikkopiosaisuus on usein mielenterveyskuntoutujien suurin este taide- ja kulttuuritapahtumiin osallistumiseen. Alueellisen saavutettavuuden haasteita ovat taide- ja kulttuuripalveluiden vähäinen saatavuus pienillä paikoilla ja kulkuyhteyksien puutteellisuus isompiin kuntiin. Rakennetun ympäristön saavutettavuus tarkoittaa esteetöntä ympäristöä, jossa on miellyttävää ja turvallista liikkua myös esimerkiksi pyörätuolien ja lastenvaunujen kanssa. Eri astien kautta tuleva tieto tai elämykset lisäävät taiteen saavutettavuutta. Jos tietoa saa sekä kuultuna että nähtynä, välittyy se parhaiten kaikille. Tähän kategoriaan liittyvät esimerkiksi kuva- ja kirjoitustulkkaukset ja induktiosilmukan tarjoaminen esitystilassa. Ymmärtämisen tukemista voi puolestaan tukea tarjoamalla taustatietoa taide- ja kulttuurikohteesta sekä niiden tarjoaman taiteen sisällöistä. Esimerkiksi erilaiset yleisötyön tarjoamat keinot kuten yhteisölliset hankeet, käytännön tekeminen, työpajat ja keskustelutilaisuudet tarjoavat erilaisia tapoja oppia. Myös vierailu etukäteen taidelaitoksessa tukee ymmärtämistä. Taide- ja kulttuurilaitoksen tulisi tarjota selkokielistä tietoa, jolloin erilaisten yleisöjen mahdollisuudet ymmärtää tietoa paranevat. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 51-58.)

Cuporen taiteen ja kulttuurin vuoden 2017 barometrissä taiteen saavutettavuuden tärkeys nousi esiin nuorten taiteilijoiden vastauksista. Myös taiteen itseisarvoa pidettiin tärkeänä seikkana, mutta sen sijaan kohdassa "taiteen on edistettävä terveyttä ja hyvinvointia" taiteilijoiden mielipiteet jakautuivat. (Hirvi-Ijäs ym. 2018, 28.) On tärkeää, että taiteilijoiden nuori polvi kokee taiteen saavutettavuuden tärkeäksi asiaksi, sillä se saattaa helpottaa taidelaitosten yhteistyötä taiteilijoiden kanssa taiteen saavutettavuuden edistämiseksi ja merkitsee myönteistä asennetta saavutettavuuden suhteen. On huomionarvoista, että vaikka kulttuuripolitiikka ohjaa kohti kansalaisten hyvinvointia, eivät taiteilijat itse koe sen olevan taiteen välttämätön tehtävä, vaikka usein taide tätä toteuttaakin (Hirvi-Ijäs ym. 2018, 28).

Digipalveluita koskevat omat saavutettavuusvaatimuksensa. Aluehallintovirasto määrittää saavutettavuuden siten, että mahdollisimman moni erilainen ihminen voi käyttää mahdollisimman helposti digipalveluita eli verkkosivuja ja mobiilisovelluksia. Esteettömyydellä puolestaan viitataan rakennusten ja rakennetun ympäristön helppokulkuisuuteen ja toimivuuteen. Saavutettavan digipalvelun suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida tekninen toteutus, helppokäyttöisyys sekä sisältöjen selkeys ja ymmärrettävyys. Teknisesti saavutettavassa digipalvelussa lähdekoodi on loogista ja virheetöntä. Esimerkiksi se toimii avustavilla teknologioilla kuten ruudunlukuohjel-

malla sekä puheohjauksella. Helppokäyttöisessä digipalvelussa pääsisältö erottuu selkeästi sivun muista elementeistä ja palvelussa on vaivatonta suorittaa toivottu toiminto. Sivujen nimien tulee olla kuvaavia ja selkeitä. Sisällöllisesti selkeä ja ymmärrettävä digipalvelu sisältää ymmärrettävän kielen käyttöä sekä selkokieltä. Tekstin tulee olla helppolukuista ja jäsenneily luetteloiksi ja lyhyiksi kappaleiksi. Ajatus monikanavaisuudesta kuuluu ymmärrettävyyteen. Digipalvelussa tarjotaan sisältöjä tekstin lisäksi videoina, kuvina ja ääninä. (Aluehallintovirasto 2022.)

3 YLEISÖTYÖ OSANA ESITTÄVIÄ TAITEITA

Tässä luvussa kuvataan suomalaisen teatterikentän yleisötyön historiaa ja esitetään käytännön esimerkkejä tanssiteattereiden ja tanssiryhmien yleisötyöstä sekä Suomessa että Iso-Britanniasa. Luvussa käsitellään digitaalisen yleisötyön mahdollisuuksia ja haasteita sekä tutkitaan yleisötyön taustalla vaikuttavia tekijöitä valtionosuusteatterissa. Lisäksi tarkastellaan yleisötyön aiempaa tutkimusta sekä tutkimusta taiteen tasa-arvoisuudesta, saavutettavuudesta ja tanssin katsomiskokemuksesta.

3.1 Yleisötyön historia

Jonkinlaista yleisötyötä on tehty monissa suomalaisissa taidelaitoksissa vuosikymmenten ajan jo ennen sen nimikkeen käyttöönottoa (Sorjonen & Sivonen 2015, 25). Varsinainen ajatus taidelaitosten tekemästä yleisötyöstä rantautui Suomeen 1980-luvun loppupuolella. Tällöin lähinnä musiikin alan taiteen tekijät ja opettavat toivat uusia vaikutteita muualta Euroopasta. (Airaksinen ym. 2019, 17.)

Teatterikuraattorien koulutus alkoi Suomessa virallisesti vuonna 1995 Suomen Kansallisoopperan tiloissa järjestetyssä seminaarissa, jolloin oppia otettiin Englannin mallista. Tästä seminaarista kehittyi vuosien 1995-2005 välillä neljä toteutettua 20 opintoviikon laajuista koulutusta, jonka suoritti 38 henkilöä. Tällöin otettiin myös käyttöön termit ”teatterikuraattori” ja ”yleisötyö”. (Airaksinen ym. 2019, 17-20.)

Koulutuksen myötä moniin suomalaisiin teattereihin on 2000-luvulta alkaen ilmaantunut uusi ammattikunta: teatterikuraattori. Muita rinnalla kulkevia termejä ovat esimerkiksi yleisötyöntekijä, teatterivastaava, teatterikasvattaja ja yleisöyhteistyöntekijä. Yleisötyöntekijöiden omana yhteisönä on toiminut vuodesta 2015 Suomen Yleisötyöntekijät, joka toimii yhtenä Teatterin Ammattilaiset -järjestön kiltana osana Teatteri- ja mediatyöntekijät -ammattijärjestöä. (Airaksinen ym. 2019, 25.)

Nykypäivänä yleisöyöntekijän työ linjautuu suhteessa työorganisaation muotoon ja kokoon sekä teatterikuraattorin jo olemassa olevaan toimenkuvaan taidelaitoksessa. Jokainen taidelaitos linjaa itse yleisöyöntekijän tai teatterikuraattorin työnkuvan. Työ voi olla hallinnollista, joka sisältää projektien koordinoitua, rahoituksen hankkimista ja etsii toimijoita tai sitten toiminnallista, jolloin teatterikuraattori toimii itse kentällä yhdessä projektissa kerrallaan. (Airaksinen ym. 2019, 20.)

Iso-Britanniassa yleisötyöllä on Euroopan pisin historia, josta Suomessakin on otettu oppia. Alkuun yleisötyötä ajoivat kulttuuriorganisaatiot itse. Myöhemmässä vaiheessa yleisötyölle luotiin omia toimijoita. Näistä esimerkkinä on Audience Agency, jonka tarkoituksena on mahdollistaa yleisötyöprosessit brittiläisissä kulttuuriorganisaatioissa. Tässä kehityksessä yleisötyöstä tuli kuuluvampi osa yksittäisiin kulttuuriorganisaatioihin kuin kansallisiin instituutioihin. (Cuenca-Amigo & Makua 2017, 10.)

Asiantuntijoiden mukaan ennakoivuus yleisötyön järjestämisen suhteen on välttämättömyys, sillä potentiaaliset yhteistyötahot vaativat sen toteutumista enenevissä määrin. Tästä syystä jo rahoituksen hakuvaiheessa rahoitusta hakevan organisaation tulee huomioida yleisötyön strategiat. Esimerkiksi Arts Council Englandin vaatimuksena rahoituksen hakijoille on yleisötyösuunnitelma osana rahoitushakemusta. Kulttuuriorganisaatioiden rahoitusrakenne osaltaan selittää sen, miksi niin monella brittiläisellä tanssiryhmällä yleisötyö on näkyvässä asemassa ryhmän toiminnassa. (Cuenca-Amigo & Makua 2017, 10.)

3.2 Yleisötyön toteutuksen esimerkkejä

Yleisötyötä on tehty usean vuosikymmenen ajan ei vain teattereissa vaan myös suomalaisissa tanssiryhmissä. Kartoitus marraskuussa 2021 VOS-tanssiteattereiden nettisivuilla mainittavasta yleisötyötoiminnasta antaa käsityksen, että kaikissa suomalaisissa tanssiteattereissa on yleisötyön alaista toimintaa. Osalla yleisötyö mainitaan omana alaotsikkona tai välilehtenä, osalla taas toiminta on jaoteltu esimerkiksi opetus- tai työpajatoimintaan.

Zodiak Uuden Tanssin Keskusta ja Suomen Kansallisoopperaa ja balettia voidaan pitää edelläkävijöinä tanssiteitten yleisötyön saralla Suomessa, sillä kummallakin on suunnitelmallista ja mitta-

kaavaltaan merkittävää yleisötyötoimintaa. Kyseessä on kaksi hyvin erilaista toimijaa, joista kumpikin saa tukea valtiota eri muodoissa.

VOS-rahoituksen piirissä oleva Zodiak Uuden Tanssin Keskus on esimerkkinä suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen yleisötyön toteuttajana. Zodiakilla yleisötyötä on kehitetty vuodesta 2005 osana aluekeskustoimintaa. Sillä on oma laadittu strategiansa yleisötyölle. Vuosien 2020-2022 strategiassa yleisötyön toimintamuodot on jaettu yleisökasvatukseen, yhteisöhankeisiin, taiteellisiin teosprosesseihin, toiminnallisiin opetusmenetelmiin sekä sisältömarkkinointiin. (Zodiak 2021.)

Zodiakissa yleisötyö on jaettu kurssitoimintaan, esitysten yhteydessä tapahtuviin tapahtumiin, taiteellisiin prosesseihin ja laajempiin hankkeisiin. Yleisötyön tarkoituksena on ollut rakentaa Zodiakiin yhteisö, johon voi liittyä sekä taiteen kokijana tai sen tekijänä. Lisäksi se järjestää tilausryhmille (muun muassa koulut, oppilaitokset ja yritykset) työpajoja, luentoja, liikettä ja oppia siitä ja sen avulla. Yleisötyötoiminta työllistää merkittävästi tanssin ammattilaisia. (Zodiak 2021.)

Kansallisooppera ja baletti on varsin merkittävä yleisötyön toteuttaja suomalaisen esittävän taiteen kentällä. Ooppera ja Baletti saa taiteen ja kulttuurin valtionavustusta. Laitoksen yleisötyön tavoitteena on tarjota taidetta ihmisille, jotka ovat sen muiden toimintojen ulkopuolella. Kansallisoopperan ja baletin yleisötyön tärkein muoto on peruskoulujen kanssa tehtävä yhteistyö. Peruskoululaisille yleisötyön tarjonnasta löytyy esimerkiksi pääharjoitusten ja Taidetestaajat-hankkeen esitysten seuraaminen sekä So You Think You Can Muuv - ja Balettienergiaa pojille -tanssityöpajat. Oopperan ja Baletin nettisivuilta löytyy teoskohtaisia opetuspaketteja. (Suomen kansallisooppera ja -baletti 2021.)

Stage24-virtuaalinäyttämöltä löytyy materiaalia kuten haastatteluja, keskusteluja, kokonaisia teoksia, teosprosessien tallennuksia, opetusvideoita sekä oopperatalon ja sen henkilöstön esittelyjä. Oopperan ja Baletin yleisötyö sisältää muun muassa taidetuokioita vauvoille ja lapsille, teetansseja senioreille sekä taiteilijatreffejä. (Suomen kansallisooppera ja -baletti 2021.)

Koska yleisötyöllä on Euroopan pisin historia Isossa-Britanniassa, nostan kaksi esimerkkiä yleisötyön toteutuksesta brittiläisissä tanssiryhmissä. Hofesh Shechter Company (HSC) on lontoolainen Arts Council Englandin tukema kansainvälisesti tunnettu nykytanssiryhmä. HSC järjestää monipuolista osallistavaa toimintaa ja tapoja tutustua ryhmään: työpajoja sekä kouluille että ammattiin

tähtääville, laajoja digitaalisia teoskohtaisia opetuspaketteja pituudeltaan 22 sivusta 54 sivuun ja lisäksi ryhmä on osallistunut erilaisiin yhteisöprojekteihin. HSC osallistuu yli 14 vuotiaiden tanssijoiden koulutukseen eri yhteistyöpartnereiden kanssa. (Hofesh Shechter Company 2021.)

Rambert Dance Company (RDC) on niin ikään Lontoolainen Arts Council Englandin tukema tunnettu ja arvostettu ryhmä. RDC:llä on tarjottavana laaja-alaista osallistavaa toimintaa, joka pitää sisällään ilmaisia tapahtumia. Yksi näistä on Dance for Health, joka kerää yhteen yhteisöjen johtajia pohtimaan ja ideoimaan, kuinka tanssi ja liike voivat vaikuttaa positiivisesti yhteisöjen jäsenten terveyteen ja hyvinvointiin. Rambert Home Studio on digitaalinen alusta, joka sisältää podcasteja ja haastatteluita sekä tanssitunteja, joista osa on maksullisia. Coin Street -naapuruston asukkaille palvelun käyttö on kuitenkin täysin maksutonta. Yhteisön kanssa Rambertilla on muitakin kohdennettuja etuja. Feel This Free on katujuhla, joka tapahtui ensi kertaa Southbank Studioiden avajaisissa. Tapahtumassa oli osallistavia tanssitapahtumia, kasvomaalausta, ruokaa ja Rambert2-ryhmän esitys. Feel This Free -tapahtuman on määrä jatkua vuonna 2022. (Rambert Dance Company 2021.)

HSC:n tapaan Rambert Dance Company tarjoaa laajoja pedagogisia paketteja ilmaiseksi ladattavaksi sivuillaan. Sen lisäksi RDC toimii tekee moninaista yhteistyötä koulujen kanssa. Esimerkiksi ryhmä työskentelee kahden paikallisen koulun kanssa lähettämällä tanssijoita kouluihin 12 viikon ajaksi. Työskentely päättyy live-musiikilla säestettynä avoimeen tilaisuuteen. Sen lisäksi Rambertilla on tarjottavana digitaalisia materiaaleja kouluille tanssin oppiaineeseen GCSE-, BTEC- ja A-tasoilla. (Rambert Dance Company 2021.)

3.3 Digitalisaation mahdollisuudet ja uhat yleisötyössä

Teknologia ja digitalisaatio ovat ottaneet harppauksen eteenpäin koronapandemian alkaessa kevättalvella 2020 ja tästä ajasta puhutaan digiloikkana (Dufva & Wäyrynen 2020). Digitaalisella yleisötyöllä tarkoitetaan sitä, että taidelaitos on vuorovaikutuksessa yleisönsä kanssa hyödyntäen digitaalisia alustoja, palveluita, sisältöjä tai välineitä. Digitaalinen yleisötyö voi tarkoittaa myös muuta toimintaa, joka mahdollistaa yleisöjen osallistumaan taidelaitoksen toimintaan digitaalisten keinojen avulla. (Harju & Sainio 2018, 3.) Nopeasti kehittynyt teknologia ja etenkin korona-pan-

demian aikana aimo harppauksen ottanut digitaalisten keinojen hyödyntäminen taidelaitosten viestinnässä mahdollistaa yleisötyön kehittämisen myös digitaalisesta näkökulmasta.

Jo ennen koronapandemiaa usea suomalainen tanssiteatteri julkaisi aktiivisesti toimintaansa liittyviä julkaisuja sosiaalisen median kanavissa. Marraskuussa 2021 tehdyn kartoituksen mukaan yleisimpiä suomalaisten tanssiteattereiden julkaisualustoja ovat Facebook, Instagram, Youtube ja Vimeo. Julkaisuissa paitsi tiedotetaan tulevista tapahtumista, sisältävät ne usein tekijäesittelyjä, kurkistuksia teosprosesseihin ja organisaation henkilöstön esittelyjä. Koronapandemia näyttää lisänneen monien tanssiryhmän valikoimaan live-striimauksia harjoituksista tai itse esityksistä sekä teostallenteiden jakamista sosiaalisen median alustoilla.

Digitaalinen viestintä ja etenkin sosiaalisessa mediassa viestiminen on tapa tavoittaa varsinkin nuorta yleisöä. Oamk Journalin artikkelissa ”Tanssiiko tämän päivän tuottaja TikTokissa? Kuinka visuaalisen ja esittävän taiteen organisaatiot pystyvät pitämään nuoret kiinnostuneina kouluvierailun jälkeenkin?” pohdittiin nuorten kiinnostuksen herättämistä taidelaitoksen TikTok-tilin avulla. Useat taidelaitokset maailmalla ovat jo TikTokissa, sillä se tavoittaa enemmän nuoria kuin Facebook tai Instagram. Näistä yhtenä esimerkkinä on Uffizi Galleria Firenzessä, joka hyödynsi TikTokia karistamaan pölyistä imagoaan ja vetoamaan nuoreen yleisöön. Sosiaalisessa mediassa on haastena muun muassa se, että aina tulisi olla trendien etunenässä, jottei hukkuisi valtavirtaan sekä tarpeeksi houkuttelevien sisältöjen tuottaminen ja nuorten algoritmivirtaan pääseminen. (Jyrkäs, Torkko-Muñoz & Hoppu 2021.)

Digitaalisessa viestinnässä ja palveluiden tarjonnassa tulee kiinnittää huomiota saavutettavuuteen ja siihen, että kaikki eivät ole digitaalisten palveluiden äärellä. Euroopan unionin neuvoston jo vuonna 2014 julkaisemassa päätelmässä koskien kulttuurin saavutettavuuden edistämistä digitaalisiin keinoihin painopisteenä yleisösuhteen kehittäminen todettiin muun muassa, kuinka joillain yleisöllä on muita heikommat mahdollisuudet tutustua digitaalisiin kulttuurisisältöihin. Synä voivat olla erityistarpeet, kielimuuri, tiedon, digitaalitaitojen, ajan, resurssien tai mielenkiinnon puute. Myös maantieteellinen sijainti tai sosiaalinen tausta voivat olla yksilön esteenä. Neuvosto kuitenkin korostaa, että monissa tapauksissa edellä mainitut esteet voidaan ylittää digitaalisiin keinoihin. (Euroopan Unioni 2017/C 425/03.)

Osaltaan digitaalisen yleisötyön saavutettavuutta tukee laki digitaalisten palveluiden tarjoamisesta. Lainsäädäntö edellyttää julkista rahoitusta saavien VOS-teattereiden noudattavan lakia. Lainsäädännön avulla on tarkoitus parantaa sisältöjen saavutettavuutta ja parantaa jokaisen mahdollisuuksia käyttää digitaalisia palveluita yhdenvertaisesti. (Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019.)

Taidelaitoksen osalta tämä merkitsee sitä, että pysyvien digijulkaisujen kohdalla tulee suorittaa tiettyjä toimenpiteitä saavutettavuuden takaamiseksi. Tällaisia ovat esimerkiksi kuvatulkkaus, selkeiden ja rauhallisten värien käyttäminen, selkokieliäisyys, isojen klikkaustoimintojen käyttö ja tarpeeksi suuri tekstin koko ja kontrasti. (Aluehallintavirasto 2022.)

Parhaimmillaan digitaalinen yleisötyö voi avata paljon mahdollisuuksia yleisösuhteen syventämiseen. Kulttuuriorganisaation tulee kuitenkin pitää mielessään, etteivät kaikki yleisöt ole digipalveluiden äärellä, joten sen ei tule olla ainoa yleisötyön muoto.

3.4 Yleisötyön taustavaikuttajia VOS-teatterissa

“Yleisösuhteen kehittäminen auttaa kulttuuriorganisaatioita saavuttamaan uusia yleisöjä ja syventämään yhteyttä nykyiseen yleisöön, ja sillä on potentiaalia parantaa yhteisöjen välistä yhteenkuuluvuutta” (Euroopan Unioni 2017/C 425/03).

Valtionosuutta saavat esittävän taiteen organisaatiot noudattavat esittävän taiteen edistämistä koskevaa lakia. Lain 2 §:ssa todetaan sen tavoitteena olevan ei vain korkeatasoisen ja ammattimaisen taiteen edistäminen, vaan myös kehitys kohti väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen sekä hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistaminen. Näin ollen VOS-teattereiden yhteiskunnallisena merkityksenä voidaan tulkita tasavertaisuus ja kansalaisten hyvinvoinnin lisääminen korkeatasoista taidetta ja sen saatavuutta edistämällä. VOS-teattereissa yleisötyö lasketaan osaksi teatteritoimintaa, vaikka velvoitetta yleisötyön toteuttamiselle ei ole. (Laki esittävän taiteen edistämisestä 17.12.2020/108.)

Ylös-hankkeen loppujulkaisussa todetaan kulttuuripolitiikan murroksen ohjaavan korostamaan taiteen hyvinvointivaikutuksia. Vaikka esitystoiminta on edelleen ammattiteattereiden selkäranka,

on sen ympärille kehittymässä myös muunlaista toimintaa. Erilaiset toimintatavat voivat tuoda teatteriin yleisöjä, jotka eivät ole aiemmin vierailleet esityksissä. Yleisötyö tarjoaa mahdollisuuksia taidelaitoksen yhteiskunnallisen vaikuttamisen edistämiseen. Sen kautta taidelaitos voi tehdä itsensä tärkeäksi osaksi yhteiskunnallista keskustelua. Lisäksi taiteen tekeminen voi saada aivan uudenlaisia näkökulmia yleisötyön avulla. (Torkko ym. 2010, 5, 23.)

Opetus- ja kulttuuriministeriö lisäsi aikoinaan harkinnanvaraisen valtionavustuksen hakemukseen kysymyslomakkeen, jossa kysyttiin yleisötyöhön liitettävistä kysymyksistä esimerkiksi erityisryhmien osallistamisesta. Tällä tavoin Opetus- ja kulttuuriministeriö hienovaraisesti ohjasi toimijoita siihen, että toiminnan pitää tavoittaa erilaisia yleisöjä. VOS-teatterin harkinnanvaraista valtionavustusta on haettu aina VOS-uudistukseen 2021 saakka vuosittaiseen henkilötyövuosiin sidotun tuen lisäksi. (Puumalainen 2021.) Vuoden 2021 VOS-uudistuksen jälkeen korotettujen henkilötyövuosien perusteita on raportoinnissa viisi eriteltyä: Kiertue ja vierailutoiminta, lapsille suunnattu, kielellisille vähemmistöille suunnattu, erityisryhmille suunnattu ja erityinen kulttuuripoliittinen syy (Näkki 2022).

Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisema Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus -loppuraportti, jonka mukaan osana saavutettavuuteen liittyy ymmärtämisen tukeminen. Sitä voi tukea esimerkiksi tarjoamalla taustatietoa taide- ja kulttuurikohteesta ja -sisällöistä. Kulttuurilaitoksen on hyvä tarjota helposti ymmärrettävää yleistietoa, syventää taustatietoa ja tarjota myös kuvitusta. Yleisötyön muodot (esim. keskustelutilaisuudet, käytännön tekeminen, työpajat ja yhteisölliset hankkeet) tarjoavat mahdollisuuden oppimiselle. Raportin mukaan mahdollisuus tutustua taide- ja kulttuurikohteeseen esimerkiksi opastetusti etukäteen helpottaa ymmärtämistä. Kulttuuripoliittisesti yleisötyö edesauttaa taiteen ja kulttuurin saavutettavuutta sekä jokaisen kansalaisen kulttuuristen oikeuksien toteutumisen edistämistä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 56.)

Yleisötyöllä voidaan tukea taiteen tasa-arvoisuutta; aihe, jota Arts Equal -hanke on tutkinut. Taiteen yhdenvertaisuudesta puhuttaessa on hyvä huomioida, että taidekenttä on polarisoitunut kahden ääripäähän: toiset puoltavat taiteen autonomiaa ja toiset kokevat taiteen tehtävänä olevan aktiivinen yhteiskunnan kehittäminen. Etäännyttämistä taiteesta syntyy, kun taiteen ammattilaiset kohdistavat taiteen palvelut pääasiassa niille, jotka ymmärtävät aktiivisesti hakeutua niiden piiriin. Etenkin suomalaisessa yhteiskunnassa taiteen palveluiden kohteena ovat usein yhteiskunnan

hyväosaiset. (Ilmola-Sheppard ym. 2021, 10, 28.) Yleisötyö tarjoaa työkaluja etäännyttämisen ehkäisemiseksi jalkautumisen avulla.

Meritokratiaan pohjaava taiteen rahoitusjärjestelmä korostaa muun muassa taiteen ainutlaatuisuutta ja toisaalta taiteen alan erityisasiantuntijat säännöstelevät ja valikoivat taidetta kuluttajille ja oletetuille sidosryhmille. Tämä vaikuttaa siihen, että taidetarjonta tulee ylhäältä alaspäin, ns. eliitiltä muulle väestölle. Kaikilla ei ole mahdollisuutta vaikuttaa taidetarjonnan sisältöön tai muotoon, eivätkä kaikilla ole pääsyä taidepalveluiden äärelle, sillä nykyinen rahoitusjärjestelmä ei takaa riittävästi demokratian ja saavutettavuuden toteutumista. Jotkin taidekentän toimijat ovat toteuttaneet perustoiminnastaan irrallisia hankkeita taiteen saavutettavuuden edistämiseksi. Yksittäiset hankkeet eivät kuitenkaan takaa kestävästä kehitystä saavutettavuuden parantamiseksi. (Ilmola-Sheppard ym. 2021, 16-18.) Yleisötyö tarjoaa keinoja taiteen tasa-arvoisuuden kehittämiseksi esimerkiksi osallistamistavien menetelmien avulla.

3.5 Aiempi tutkimus

Teattereista voi tulla yleisötyön avulla entistä avoimempia ja helposti lähestyttävämpiä paikkoja. Sen avulla ihmiset pääsevät rakentamaan oma suhdettaan esittävään taiteeseen ja saavat uusia mielekkäitä kokemuksia taiteesta. Parhaimmassa tapauksessa ihmiset pääsevät yleisötyön avulla toimimaan osana yhteisöä sekä tulevat kuulluiksi ja nähdyiksi. Teatteri puolestaan voi saada ns. unohdetuista kohderyhmistä ja aikojista uusia katsojia sekä puolestaan jo innokkaat teatterinkävijät voivat innostua teatterista entisestään. (Torkko ym. 2010, 9.) Laadukkaan yleisötyön avulla taiteen kynnystä voidaan huomattavasti madaltaa (Waronen 2020, 42).

Vaikka yleisötyöllä on sosiaalisia vaikutuksia, on huomioitava, että katsojat tulevat teatteriinkin myös esityksen tai taiteen tasoon riippumattomista syistä. Teatteriinkin saapumiseen voivat vaikuttaa kokonaisvaltainen kokemus teatterivierailusta rauhallisena ympäristönä, jossa tapaa mielenkiintoisia ihmisiä, joiden kanssa voi nauttia lasin viiniä. (Tomka 2019.) Näin ollen yleisötyön suunnittelussa kannattaa huomioida kokonaisvaltaisen teatterivierailun mahdollistaminen.

Yleisön ottaminen mukaan taiteelliseen toimintaan voi luoda yllättäviä kohtaamisia ja mahdollisuuksia uusille taiteellisille prosesseille. Taidelähtöisin menetelmin maailmaa voidaan ihmetellä yhdessä yleisön kanssa. Nämä voivat puolestaan synnyttää uusia taiteellisia valtauksia. (Torkko

ym. 2010, 10.) Kaikki yleisöt eivät kuitenkaan nauti aktiivisesta osallistumisesta, vaan ovat tyytyväisiä osallistuessaan esitykseen vain katsojan roolissa (Tomka 2019).

Yleisötyö on usein kustannuksiltaan edullista toteuttaa. Se voi kuitenkin tuottaa teatterille uusia rahoitusmahdollisuuksia ja auttaa sitouttamaan katsojia vakiokävijöiksi. Teattereiden voi olla hyödyllistä tehdä yhteistyötä liikeyritysten kanssa. Yleisötyö voi myös luoda positiivista PR-kuvaa teatterille. Teatterin työllistymismahdollisuudet lisääntyvät, kun laitosteatterin toimintakenttä laajenee. (Torkko ym. 2010, 10.)

Cuporen selvityksen mukaan yleisötyön vaikutuksellisuudesta on verrattain vähän tutkimustietoa ja varsinkaan kotimaista tutkimusta ei ole tiettävästi tehty. Yleisötyön pitkäaikaisista vaikutuksista ei ole tutkittua tietoa. Ei siis tiedetä, kuinka pitkäksi aikaa yleisötyö sitouttaa kävijöitä. Tutkimukset antavat olettaa, että lyhyellä aikavälillä yleisötyön avulla voidaan kuitenkin luoda vakituinen suhde uuteen yleisöön, mikä johtaa säännöllisiin käynteihin. (Sorjonen & Sivonen 2015, 21.)

Yleisötyö tarjoaa mahdollisuuksia nykytanssin katsomiskokemuksen kehittämiseen esimerkiksi kehollisten kokemusten kautta. Moision mukaan nykytanssi on genrenä sen uusille katsojille usein haastavasti lähestyttävä. Katsojan voi olla vaikeaa ymmärtää, mitä teoksessa tulee arvostaa, kun kyse ei ole taidosta, joka vaatii vuosien harjoittamisen. Lisäksi taiteilijoiden tapa puhua taiteestaan ja työskentelystään voi olla hankalasti tajuttavaa. Teoskuvaukset saattavat sisältää ammattikieltä, joka ei aukene tavalliselle yleisölle. Nämä seikat etäännyttävät potentiaalista katsojaa. (Moisio 2022, 143.)

Ennakkotietämys teoksesta ja sensomotorinen ymmärrys vaikuttavat siihen, kokeeko katsoja teoksen itselleen sisällöllisesti saavutettavaksi ja helppotajuiseksi vai etäännyttäväksi. Nämä myös ohjaavat katsojan katsomiskokemusta. Lisäksi katsojan käsitteellinen tieto ja -ymmärrys vaikuttavat siihen, kuinka lähestyttäväksi hän kokee esityksen. Katsojat, jotka eivät kokeneet itseään kutsutuksi teoksen äärelle, eivät ymmärtäneet, mitä teoksessa tulisi arvostaa. Nykytanssi kun ei välttämättä sisällä virtuoottista liikettä, jota taitavat vain ne, jotka ovat omistautuneet taidon harjoittelulle usean vuoden ajan. (Moisio 2022, 109-111.)

Katsoja tekee pientä liikettä esitystä mukailleen sitä katsoessaan, mikä puolestaan luo kehollista kokemusta tanssista ja voi muuttaa käsitystä nykytanssista (Moisio 2022, 112). On todettu, että

kokeneella tanssinkatsojalla, vaikka tanssitaustaa ei olisikaan, aivojen ja kehon yhteys on voimakkaampi kuin tanssia ensimmäistä kertaa katsovalle. Tanssin katsominen siis muokkaa katsojan aivoja jättämällä niihin muistijäljen, joka herää eloon, kun katsoja seuraavan kerran seuraa tanssia. Tämä selittää sitä, miksi vuosia tanssia katsoneilla tanssiesitys voi olla sekä kehollisesti että tunteellisesti voimakas kokemus. (Poikonen 2022.)

Tanssitaiteen vaikeaselkoisuutta voi selittää se, että tanssi ei ole osana koulujen perusopetusta, jolloin osa suomalaisista ei välttämättä koskaan joudu kosketuksiin sen kanssa. Voi olla, että näillä yksilöillä ei muutoinkaan tarjoudu paljoa kehollisia kokemuksia arkielämän passiivisuudesta ja kulttuurillisesta kontekstista johtuen. Tanssi osana perusopetusta mahdollistaisi kehollisen oppimisen ja sekundaarisena myös tanssiesitysten merkityksen avautumisen syvemmillä tasolla.

Tanssilla on paljon tarjottavaa oppimisen maailmassa. Oppiminen on kehollista ja näkymätöntä ja tapahtuu tietoisuuden ulottumattomissa hermoston tasolla. Kehollinen oppiminen mahdollistaa erilaisten asioiden oppimista kuin istumalla paikallaan. Jotain uutta syntyy, kun yksilön oma keho aktivoituu ja sen kokemuksellinen ulottuvuus muuttuu tietoisemmaksi. Samaan aikaan sosiaalisessa todellisuudessa tapahtuu kehollista toimintaa, joka suhteutuu omiin kokemuksiin ja syntyy jaettu kokemuksellinen maailma, joka todellistuu omana sekä jaettuna kokemuksena. Kehollisen oppiminen on kokonaisvaltaista, sillä siinä yhdistyvät kehollinen toiminta, tietoisuuden suuntaaminen, sosiaalinen tietoisuus, taiteen läsnäolo sekä reflektiivisyys, eli kokemusten kielentäminen. (Anttila 2013, 183-184, 194.)

4 YLEISÖTYÖN KEHITTÄMINEN TANSSITEATTERI MINIMISSÄ

Kehittämistyö toteutettiin Tanssiteatteri Minimissä. Tanssiteatteri Minimi on Kuopiossa toimiva, valtionosuutta saava ammattitanssiteatteri, joka on perustettu vuonna 1991. Se on myös monialainen esittävän taiteen organisaatio, jonka kotinäyttämönä toimii Kuopion kaupunginteatterin Maria-näyttämö. (Minimi 2021.)

Minimin nykyinen toimintamalli on tuotantotalomainen. Se tuottaa vuosittain kehollisia esittävän taiteen teoksia, joissa sekoittuvat tanssi, sirkus ja fyysinen teatteri. Vuonna 2021 Minimissä työskenteli 5 vakituista henkilöä tuotannollisissa ja taiteellisissa tehtävissä. Minimi työllistää lisäksi freelance-taiteilijoita ja hakeutuu vuosittain yhteistyöhön tanssiryhmien, teattereiden ja tanssialan organisaatioiden kanssa. Tärkeä osa Minimien toimintaa on kiertueeteatterina toimiminen. Vuonna 2007 Minimi valittiin Vuoden Teatteriksi. (Minimi 2021.)

Vuodesta 2019 Tanssiteatteri Minimi on toiminut Kuopion kaupunginteatterin tiloissa kotinäyttämönään Maria-näyttämö. Yhteistyö kaupunginteatterin kanssa on ollut tiivistä. Minimi toimii edelleen kuitenkin itsenäisenä taiteellisena ryhmänä ja esiintyy myös muualla Kuopiossa. Minimi hakeutuu aktiivisesti tuotantoyhteistyöhön eri teattereiden kanssa. Noin puolet Minimien esityksistä tapahtuu kiertueella kotinäyttämön ulkopuolella. (Minimi 2021.)

Minimin missiona on kehollisten esitysten yhteentörmäyttäminen yhdistäen nykytanssiin eri fyysisiä taidelajeja sekä esitysten saavutettavuuden kehittäminen. Samalla Minimi haluaa pitää Kuopion taidetarjonnan monipuolisena. Minimien arvoja ovat tasa-arvoisuus, avoimuus ja vastuullisuus. (Minimi 2021.)

4.1 Kehittämistyön tavoitteet ja tarkoitus

Kehittämistyö on portfolio-muotoinen, joka koostuu kolmesta käytännön toteutuksesta: Tanssin päivän tempauksesta, taitelijatapaamisesta Tanssikielto-esityksen yhteydessä sekä teatterileiristä. Tarvekartoitukseen käytettiin nykyisen johtajan Mikko Makkosen haastattelua. Aineistoa kerättiin Minimien yleisötyötä käsittelevistä sisäisistä dokumenteista kuten toimintasuunnitelmista ja

esitys- ja tapahtumatilastoista. Minimien yleisötyön historian selvittämiseen hyödynnettiin Minimien entisen taiteellisen ja tuotannollisen johtajan Riikka Puumalaisen asiantuntijahaastattelua. Tapahtumat dokumentoitiin valokuvaamalla. Tanssin päivän tempauksesta kerättiin myös Facebook-tilastoja ja julkaisuja. Portfolion keruussa hyödynnettiin tapahtumista saatua suullista ja sähköpostitse saatua palautetta. Teoriaosan kokoaminen alkoi vuoden 2021 alussa, käytännön toteutukset ja niiden tallennointi toteutettiin huhti-kesäkuussa 2021 ja aineiston analyysi tapahtui välillä syyskuu 2021-keuhä 2022.

Yleisötyön avulla edistetään Tanssiteatteri Minimissä tanssiteiteen saavutettavuutta ja pienennetään kuilua tanssiteiteen ja yleisön välillä (Tanssiteatteri Minimi 2021). Jo perustamisajoista alkaen Minimien tarkoituksena on ollut viedä tanssiteidetta ihmisten luo, eikä vain odottaa ihmisten tulevan taiteen luo. Tähän ajatuslogiikkaan pohjautuen yleisötyö voi olla keino auttaa yleisöä osallistumaan Minimi toimintaan menemällä yleisön luo ja avaamalla heille teosten ja toiminnan sisältöjä sen sijaan, että oletusarvona on ihmisten omatoimisuus Minimien toimintaan osallistumisessa ja teoksiin tutustumisessa.

Tanssiteatteri Minimien toinen taiteellinen ja tuotannollinen johtaja, Mikko Makkonen, näkee tulevaisuuden vaarana sen, että kulttuurin kuluttajissa ja elävien esitysten katsojissa tapahtuu sukupolven pudotus. Näin ollen ensisijainen tarkoitus yleisötyöllä on madaltaa kynnystä tulla esityksiin sekä sitouttaa katsojia ja samalla opettaa uusia yleisöjä tanssiteiteen katsomiseen ja tehdä tanssista ja esittävästä taiteesta helposti lähestyttävää ja käsinkosketeltavaa. Makkonen näkee tärkeäksi yleisön mukaan kutsumisen ja osallistamisen. Lisäksi tulevaisuuden visioksi toivotaan esitystyöpaja -yhdistelmää esimerkiksi omaa tuotantoa olevien kiertävien teosten kouluilla tapahtuvien esitysten yhteyteen. Tämä toki vaatii sen, että tilaajapuolella on tähän kiinnostusta ja että toiminnalle löydetään sopiva malli. (Makkonen 2021.)

Minimien johdon vaihtuessa keuhäällä 2020 ohjelmiston linja muuttui ja tarjolla oli enemmän abstraktia ja käsitteellistä taidetanssia aiempaan verrattuna. Taiteilijatapaamiset ja muut teosavaukset nähdään tärkeänä osana avata teosten lähtökohtia ja samalla avata teosten luentaa. Ei ole kuitenkaan tietoa, saadaanko nykyisistä teosten yhteydessä olevista tapahtumista uutta yleisöä. Ehkä täysin uusille yleisöille voisi Makkosen mukaan toimia hypoteettinen työpaja "Nykytanssi 1.0 - tutustutaan nykytanssiin" (Makkonen 2021).

4.2 Aiempi yleisötyö Minimissä

Yleisötyön historiaa ja aiemman johdon ohjaamaa yleisötyötoimintaa avaa Riikka Puumalainen, pitkäaikainen minimiläinen vuodesta 2005 ja teatterin taiteellinen ja tuotannollinen johtaja Liisa Ruuskasen kanssa vuosina 2016-2020. Tanssiteatteri Minimissä on tehty yleisötyötä koko Puumalaisen Minimien uran ajan. Yleisötyötoimintaa on mahdollistanut se, että Minimillä on ollut vuodesta 1997 oma kotinäyttämö, jonne on voinut suunnitella ohjelmistoa ja siihen liittyvää toimintaa. (Puumalainen 2021).

Yleisötyötoiminnan aktiviteetteja aikaisempina vuosina ovat olleet sidosryhmien kutsuminen avoimiin harjoituksiin, taiteilijatapaamiset ja työpajatoiminta esitysten yhteydessä. Jo ennen yleisötyö-termin lanseerausta Minimi on tehnyt yleisötyötä jalkautumalla ihmisten luo koulu- ja katu-teatteriteoksilla. Etenkin aiemmin Minimillä oli paljon lapsille ja nuorille suunnattua ohjelmistoa, jolla kierrettiin kyläkouluja. Usein Minimien vierailu oli koulun oppilaille ensimmäinen kosketus esittävään taiteeseen. Tällöin tärkeää oli, että Minimien henkilökunta jutteli sekä oppilaille että opettajille kertoen Minimistä, tanssijan työstä sekä siitä, mitä tanssiteatterin pyörittämiseen tarvitsee. (Puumalainen 2021.)

Koulukiertueet vähenivät huomattavasti kuntaliitosten ja vähentyneiden kulttuurimäärärahojen seurauksena, jolloin myös lapsille suunnatut esitykset vähenivät. Omalla johtajakaudellaan Puumalaisen yhtenä tavoitteena oli kulttuurin tarjoaminen lapsille. Yksi lapsille suunnattu tapahtuma on ollut vuosittainen Koko Perheen Kikatuslauantai, jossa on maksullisen lapsille suunnatun esityksen lisäksi koko perheelle sopivaa ilmaistoimintaa. (Puumalainen 2021.) Kikatuslauantai on yhä Minimien ohjelmistossa.

Minimillä on pitkä traditio teosten harjoitusprosessin avaamisesta yleisölle. Aikaisemmin tätä on tapahtunut säännöllisesti jokaisen esityksen yhteydessä Minimien toimiessa Sotku-teatterilla, jossa teokset usein harjoiteltiin. Joskus harjoitusten ja esitysten yhteydessä on ollut matalan kynnyksen työpajatyypistä toimintaa kulttuurikasvatus ajatuksella. (Puumalainen 2021.) Nykyisin mahdollisuuksia avoimille harjoituksille on vähemmän, sillä Minimi toimii pääasiassa Kuopion kaupunginteatterin tiloissa, jossa harjoitusaikaa on vähemmän ja osittain tämän vuoksi teoksia harjoitellaan muualla Suomessa ja vasta esitysvaiheessa ne tuodaan Kuopioon. Näissä tilanteissa taiteilijatapaamiset esitysten yhteydessä ovat paikanneet avoimien harjoitusten puutetta.

Puumalainen on itse kokenut minimiläisenä edustustilaisuuksissa olemisen yleisötyönä. Tällaisia tilaisuuksia ovat olleet esimerkiksi torimarkkinat tai muut toritapahtumat, jossa Minimi on ollut jakamassa mainoslehtisiä ja jututtamassa ihmisiä. Etenkin tanssiteatterin tunnettuuden lisäämiseksi tämä on ollut tärkeää toimintaa, sillä aina joukossa on ollut ihmisiä, jotka eivät olleet kuulleet Minimistä. (Puumalainen 2021.)

Yleisötyötoimintaa on kohdennettu Puumalaisen aikana teoskohtaisesti. Usein kuopiolaiset ja lähialueiden tanssinopiskelijat ovat olleet kohderyhmänä. Yrityksiä tavoittaa maahanmuuttajia on ollut useita. Tulevaisuuden haasteeksi hän antaa perheiden saamisen esityksiin. Näin kulttuurikasvatus ei olisi vain koulujen ja opettajan päättämää ja mahdollistamaa toimintaa, vaan malli esityksissä käymisestä tulisi kotoa. Vaikutus lapseen voi olla suurempi, jos kulttuuritapahtumissa käydään vanhempien, ei koulun, kanssa. (Puumalainen 2021.)

Minimi on ollut mukana valtakunnallisessa Taidetestaajat-hankkeessa sen alusta alkaen vuodesta 2017. Taidetestaajien avulla Minimi on tavoittanut 8-luokkalaisia nuoria. Koulut eivät enää saa kerätä rahaa vanhemmilta esitysvierailuja varten peruskoulujen maksuttomuuteen perustuen. Hankkeen merkitys on tämän myötä korostunut ja se on tärkeä kanava nuoren yleisön saamiseksi esityksiin ja heidän tutustuttamiseksi tanssitaiteeseen. Taidetestaajiin kuuluu etko- ja jatkotyöskenkely kouluilla sekä esityksen yhteydessä tapahtuma toiminta. Onnistunut etko- ja jatkotyöskenkely mahdollistaa sen, että kynnyksellä taidekokemukseen madaltuu ja ennakko-oletukset lieentyvät ja osa nuorista jopa innostuu kokemaan taidetta hankkeen ulkopuolellakin (Waronen 2020, 12, 22).

Tanssiteatteri Minimien vuoden 2021 toimintasuunnitelmassa on ollut suunnitelmassa toteuttaa avoimia harjoituksia, yleisötyö- ja esitystempauksia, taiteilijatapaamisia ja keskustelutilaisuuksia. Lisäksi toimintasuunnitelmaan on kirjattu toiminnan esittely sosiaalisessa mediassa. Yleisötyön visioksi vuoden 2021 toimintasuunnitelmaan on kirjattu kohtaamisen tärkeys ja merkitys sekä tanssitaiteen katsomiskynnyksen madaltaminen. Minimien tavoitteena on mahdollistaa sen toimintaan osallistumisen kaikille kiinnostuneille. Yleisötyön keskeinen tavoite ei ole myynnin edistäminen, vaan kynnyksen madaltaminen tanssiteatterin ja yleisön välillä, Minimien tunnettuuden lisääminen sekä esitysten sisältöjen saavutettavuuden kehittäminen. (Tanssiteatteri Minimi 2021.)

Minimissä ollaan huomioitu digitalisaation tuomat mahdollisuudet, joita on lähinnä käytetty markkinoinnin näkökulmasta, mutta ne voidaan nähdä myös yleisötyönä. Tällaisia ovat Minimien toimintaa avaavat somejulkaisut kuten henkilökunnan ja työryhmien esittelyt ja haastattelut, kuvat ja videot harjoitusprosesista ja kulissien takaa sekä otteet arkistoista.

4.3 Yleisötyön suunnitteluun vaikuttavia tekijöitä Minimissä

Koska valtionisuusteattereissa päärahoitus tulee Opetus- ja kulttuuriministeriöltä, on hyödyllistä yleisötyötoiminnan suunnittelussa tarkastella laissa asettettuja tavoitteita esittävän taiteen edistämiseksi. Lain tavoitteita ovat korkeatasoisen ja ammattimaisen taiteen edistäminen, kehitys kohti väestön yhdenvertaisia mahdollisuuksia sivistykseen sekä hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden mahdollistaminen (Laki esittävän taiteen edistämisestä 17.12.2020/ 1082). Lain avulla ohjataan julkisrahoja siten, että tavoitteet täyttyisivät. Yleisötyön avulla taidelaitos voi osallistua lain tavoitteiden edistämiseen.

Nykyinen rahoitusmalli ei tue riittävästi riittävästi saavutettavuuden ja demokratian toteutumista (Ilmola-Sheppard ym. 2021, 16-18). Taidelaitos voi kuitenkin ottaa kantaa toiminnallaan niiden edistämiseksi. Taidetta voi jalkauttaa sinne, missä sitä ei normaalisti ole tarjolla. Tanssiteatteri Minimi saa korotettua valtionosuutta toimiessaan kiertueteatterina, joka nähdään kulttuuripoliittisena syynä korotukselle (Laki esittävän taiteen edistämisestä 17.12.2020/ 1082). Näin ollen Minimillä on mahdollisuus edistää kiertuetoiminnan avulla tanssiteatterin saavutettavuutta. Minimillä yli puolet esityksistä tapahtuu vuosittain kotinäyttämön ulkopuolella (Minimi 2021). Moni kiertuesityksistä tapahtuu kuitenkin lokaatioissa, joissa ihmisten oletetaan hakeutuvan itse taiteen luo.

Minimi etsii aktiivisesti mahdollisuuksia koulukiertueiden toteuttamiseen, joiden yhteydessä on mahdollisuus yleisökasvatukseen. Vuosina 2021 ja 2022 viikon kestävät koulukiertueet ovat mahdollistuneet koronapandemian takia käyttämättä jääneiden Kuopion kaupungin Kulttuuripolku-määrärahojen siirtyessä Minimille. Koulut ovat paikka, jossa taiteella on potentiaalia toteutua tasa-arvoisesti. Tällä hetkellä kuopiolaisten koulujen Kulttuuripolkuun kuuluu kuudennella luokalla tanssi, jossa koululaiset osallistuvat tanssityöpajoihin. Muutoin tanssia ei peruskoulussa juuri ole, mikä selittää sen vaikeasti ymmärrettävyyden etenkin ei-harrastajien keskuudessa.

Yleisötyön suunnittelussa on hyvä pitää mielessä, että tanssiteatterin ensisijainen tehtävä on esitystoiminnan järjestäminen. Nykyisessä rahoitusmallissa esitys on tuote, jolle tarvitaan ostajia. Ostajina toimivat joko yksittäiset asiakkaat tai ryhmät tai esityksen tilaajina eri organisaatiot. Tanssiteatteri tarvitsee toimiakseen maksavia asiakkaita, joten näin ollen on perusteltua, että yleisötyön yhtenä tarkoituksena on asiakaskunnan kasvattaminen ja sitouttaminen. Myös taiteella on itseisarvo, joka on riippumaton hyvinvointi- tai kulttuuripoliittisista vaikutuksista. Näin ollen esimerkiksi ohjelmistovalinnat voivat olla tuotosta taiteellisista, ei yhteiskunnallisista, valinnoista.

5 TANSSIN PÄIVÄN TEMPAUS

Tanssin päivän tempaus toteutettiin toista kertaa kansainvälisenä tanssin päivänä 29.4.2021. Tapahtumapäivän aikana Tanssiteatteri Minimi kiersi kolmen esiintyjän ja yhden näyttämöestarin voimin kahden palvelutalon ja yhden yläkoulun pihassa noin 10 minuutin esityksellä, jonka alkupuosa oli rakennettu improvisaatioon ja loppupuosa koostui otteesta Atlas-katuteatteriteoksesta. Tämän lisäksi kolme tanssijaa ja kaksi vapaaehtoista esiintyjää jalkautuivat kuvassa 1 nähtävällä Kauppakadun kävelyosuudelle Kuopion keskustassa improvisoiden oman soittolistan musiikkiin kullokket korvilla silent disco -periaatteella. Kauppakadulla nähtiin Minimien ohella paikallisen tanssikoulun esitys, jonka koordinoi osaksi tapahtumaa.

KUVA 1 Silent disco Kuopion Kauppakadun kävelyosuudella kukin omissa "ruudussa"

5.1 Tempauksen tausta ja toteutus

Pop-up esitykset olivat ennalta sovittuja ja maksuttomia. Päällimmäisenä tarkoituksena oli tuoda tanssin iloa ihmisten arjen keskelle etenkin niille, joilla ei ole muuten pääsyä tanssitaiteen äärelle. Erityisesti ikäihmisten ilahduttaminen koronaturvallisella ulkoilmaesityksellä turvaväleineen koettiin tärkeäksi. Esitysten yhteyteen ei liitetty jutteluhetkeä katsojien kanssa, sillä koronaohjeistuksena oli pitää esiintyjät erillään katsojista. Tempauksen sekundaarinen tavoite oli Minimien tunnettuuden lisääminen.

Vastasin tapahtuman lokaatioiden organisoinnista sekä sisällön suunnittelusta. Lisäksi organisoin tapahtuman yhteyteen tanssioppilaitoksia. Kauppakadun kävelyosuudella paikallisen taidekoulun tanssioppilaat esiintyivät muutaman minuutin tanssiesityksellä. Myös toisen asteen oppilaitoksen ensimmäisen vuosikurssin tanssioppilaat jalkautuivat Kuopion keskustan kaduille omalla silent discolla. Lähetin osallistumishjeet korkeakoulun tanssinopettajaopiskelijoille ja paikalliselle harrastajatanssiryhmälle. Halutessaan he saattoivat lähettää Minimille tapahtuneesta videomateriaalia, joka tulisi osaksi Tanssin päivän tempauksen somejulkaisua. Myös pelkkä tieto osallistumisesta tilastointia varten oli mahdollinen. Osallistumishje löytyy liitteistä.

Päivän ohjelma dokumentoitiin Kim Saarisen kuvaamana. Hän editoi tapahtuman materiaaleista noin kahden minuutin mittaisen kollaasin, joka julkaistiin Facebookissa ja Instagramissa. Osittain videomateriaalia hyödynnetään Minimien 30-vuotisjuhlavuoden dokumentissa, joka julkaistaan vuonna 2022. Somevideo sisälsi materiaalia myös sidosryhmiltä. Video on tähtävissä: <https://fb.watch/bsEuOzvPuT/>.

Tempaus järjestettiin ensimmäistä kertaa vuoden 2020 "koronakeväänä". Tuolloin kaikki esitystoiminta oli tauolla ja Suomessa vallitsi valmiuslaki 17.3.-15.6.2020 välisenä aikana, jolloin muun muassa yli 10 hengen kokoontumiset olivat kiellettyjä. Ihmisiä kehoitettiin välttämään ylimääräisiä kontakteja ja moni etenkin ikäihminen tai muutoin riskiryhmään kuuluva eristäytyi omiin oloihinsa. Etätyöhön siirryttiin vauhdilla. Sosiaaliset kontaktit vähentyivät valtaosalla ihmisistä.

Tällöin Minimissä päätimme henkilökunnan yhteisellä päätöksellä ilahduttaa ihmisiä jalkautumalla heidän luokseen. Kuopiossakin oli jo järjestetty esimerkiksi konsertteja palvelutalojen pihilla si-

ten, että asukkaat saattoivat kuunnella konserttia parvekkeeltaan. Minimim esitystoiminta oli lopunut valmiuslain käyttöönoton myötä, joten meillä oli aikaa suunnitella tapahtumaa ja sen sisältöä. Päivämääräksi valikoitui kansainvälinen tanssin päivä 29.4.

Alunperin tiedustelimme Kuopion kaupungin vanhustyön kulttuurisuunnittelijalta potentiaalisia palvelutaloja, jotka voisivat olla kiinnostuneita vastaanottamaan ilmaisesityksen. Tätä kautta kontaktoin kolmea palvelutaloa, joista jokainen oli myöntyväinen tempaukseen kunhan palvelutalon asukkaat saattoivat seurata esitystä ilman tartuntavaaraa. Palvelutalojen lisäksi saimme yhden alakoulun mukaan päivän ohjelmaan. Yksi palvelutaloista tippui pois ennen tapahtumaa, joten lopulta vierailukohteina oli kaksi palvelutaloa. Vierailukohteiden lisäksi jalkauduimme Kuopion keskustan Kauppakadun kävelyosuudelle turvavälein silent discoilemaan noin 15 minuutiksi, jotta myös keskustan läpi kulkevat ihmiset saivat todistaa tanssia. Vuonna 2021 siis jatkettiin tätä samaa perinnettä.

Tanssin toisen ja korkea-asteen oppilaitoksille lähetettiin ohjeistus tapahtumaan osallistumiseen ja sen kuvaamiseen omasta lokatiosta käsin. Ensin suunnittelimme tanssinopiskelijoiden kutsusta Kauppakadulle, mutta totesimme sen aiheuttavan mahdollisen ihmismassan kerääntymisen, jollaista korona-aikana tulisi välttää. Näin ollen luovuimme ajatuksesta. Tanssioppilaitoksille lähetetyissä ohjeissa korostettiin turvallista osallistumista rajatulla joukolla ja turvavälien pitämistä.

Minimim tiedottajan toimesta käynnistettiin "viikon video" -somekampanja esitystoiminnan ollessa tauolla. Videokampanjassa oli esimerkiksi minimiläisten esittelyjä sekä otteita Minimim historiasta. Kampanja sai paljon positiivista palautetta sekä näkyvyyttä. Vuoden 2020 viikon video tanssin päivän tempauksesta on nähtävissä tästä: <https://fb.watch/dcUsnzhrYo/>.

5.2 Tapahtuman tulokset ja kehittämisideat

Kawashiman kategorisoinnin mukaan Tanssin päivän tempaus on kategoriassaan jalkauttamista, sillä koko tapahtuman tarkoituksena oli viedä tanssia sinne, missä sitä ei ole saatavilla. Tapahtuman lähtökohdat olivat sosiaaliset, vaikka toki tapahtuman seurauksena Minimi lisäsi näkyvyyttään ja tunnettuuttaan. Kaiken kaikkiaan vuoden 2021 Tanssin päivän tempaus sai 308 katsojaa,

mikä vastaa kolmea Maria-näyttämön loppuunmyytyä esitystä. Vuonna 2020 tapahtuma tavoitti 260 katsojaa. Yhden tapahtumapäivän aikana on siis mahdollista tavoittaa suuri määrä ihmisiä.

Tanssin päivä tavoitti siis yhteensä 308 ihmistä fyysisesti. Ensimmäisessä palvelutalossa katsojia oli 30, yläkoululla 230, toisessa palvelutalossa 18 ja Kauppakadulla 30. Paikallisesta tanssikoulusta mukana oli 7 oppilasta ja toisen asteen oppilaitoksesta 12 oppilasta. Korkeakoulun tanssinopettajaopiskelijoista yksi lähetti videon tanssistaan ja kolme raportoi jalkautuneensa tanssimaan julkisessa tilassa. Vuonna 2020 sidosryhmät osallistuivat tapahtumaan aktiivisemmin. Oppilaitoksissa vallitsi myös poikkeusjärjestelyt ja ainakin osittain oppilaat olivat etäopetuksessa. Oppilailla oli ilmeisimmin aikaa ja innostusta osallistua tapahtumaan. Yhteensä 49 oppilasta osallistui tapahtumaan ja suurin osa heistä lähetti videopätkän tulevaan viikon videoon.

Osaltaan tapahtuma voi edesauttaa Minimien tavoitteita saada uusia yleisöjä tutustuttamalla ihmisiä nykytanssiin. Tätä on kuitenkin vaikea todistaa. Minimien katsojille lähetetään esitysten jälkeen jälkimyyntikirje sähköpostilla, joka sisältää linkin asiakaskyselyyn. Asiakaskyselyssä ei kysytä, mistä asiakas on saanut tietää Minimistä, vaan mistä asiakas on kuullut kyseisestä esityksestä. Vain pieni osa asiakkaista on vastannut vuodesta 2020 alkaen tehtyyn kyselyyn, joten sitä ei voi pitää kattavana otoksena. Vastausten saamista vaikeuttaa sen, että kyselyn saaminen edellyttää, että lipunoston yhteydessä asiakas on jättänyt sähköpostiosoitteensa. Lippukassalla asioidessa se ei kuitenkaan ole pakollinen tieto. Näin ollen Minimillä olisi teoreettinen mahdollisuus kerätä dataa, moniko on tullut katsomaan esitystä Tanssin päivän tempauksen takia lisäämällä kysymys asiakaskyselyyn, mutta käytännössä tulosta ei todennäköisesti voida pitää luotettavana pienen otannan vuoksi.

Tanssin päivän tempaus mitä todennäköisimmin tukee Minimien tunnettuutta jo sillä, että tanssiteatteri vieraillee sellaisten ihmisten luo, jotka eivät normaalisti käy tanssia katsomassa ja joille Minimi ei välttämättä ole tuttu. Koska tapahtuma dokumentoitiin sosiaalisessa mediassa, sai se huomattavan lisänäkkyvyyden digitaalisesti. Algoritmin ja jaettujen postausten kautta sen on ollut mahdollista päätyä sellaisten ihmisten tietoon, jotka eivät seuraa Minimiä sosiaalisessa mediasa.

Tanssin päivän tempaus on verrattain kevyesti toteutettava tapahtuma, kunhan koordinointi on tehty ennakkoon huolellisesti. Kansainvälinen tanssin päivä 29.4. osuu hyvin juuri ennen vappua ja tuolloin yleisesti ottaen kadut ovat jo sulia ja näin ollen esiintymiset ulkona mahdollisia sekä miellyttäviä toteuttaa. Vuonna 2021 samaan päivään osui Minimim osatuotannon ensi-ilta. Keskipäivään ja alkuiltapäivään painottunut tempaus ei kuitenkaan häirinnyt illalla tapahtuvaa ensi-iltaa, sillä kyseessä oli tekniikaltaan melko vaatimaton esitys ja pieni työryhmä. Isomman tuotannon kohdalla olisi tempausta oletettavasti pitänyt siirtää toiseen ajankohtaan, jolloin se olisi tullut nimetä uudelleen ja konsepti tanssin päivän tempauksesta olisi ollut väärinjohtava.

Ensimmäisenä tapahtumavuonna tempaus sai ympärilleen niin sanottua hypeä: Sidosryhmät osallistuivat tapahtumaan innokkaasti ja Minimi sai merkittävää näkyvyyttä sosiaalisessa mediasa. Vuonna 2021 sidosryhmien osallistuminen oli laimeampaa. Syynä tähän lienee se, että sidosryhmät olivat kiinni omissa opinnoissaan vuonna 2021, kun taas vuonna 2020 heillä oli aikataulullisesti väljempää alkaneen etäopetusjakson vuoksi. Vuonna 2020 elettiin poikkeuslain aikaa. Näkyvyys somessa oli vaatimattomampaa vuonna 2021. Tuolloin Facebook-postaus tavoitti 585 katsojaa, sai 57 reaktiota ja 23 linkin klikkausta. Vuonna 2020 puolestaan Facebook-postaus tavoitti 6500 katsojaa, joista sitoutuneita oli 312. Tämä puolestaan voi johtua osaltaan siitä, että kevään 2021 aikana jaettu sisältö poikkesi merkittävästi Minimim normaalista visuaalisesta viestinnästä. Näin ollen Facebookin algoritmi ei jakanut julkaisuja yhtä aktiivisesti. Instagramissa postaus tavoitti 544 katsojaa ja 72 reaktiota. Vuoden 2020 Instagram-lukuja ei ole enää saatavilla, joten vertailua vuosien välillä ei voi tehdä. Katsojia paikan päällä Minimi tavoitti enemmän vuonna 2021 kuin vuonna 2020.

Sisällöllisesti Tanssin päivän tempaus oli ajateltu helposti lähestyttäväksi tanssikonaisuudeksi. Musiikki sisälsi Uzi Navon & the Solar Systemin Swan Lake -kappaleen, joka oli versio elektorinen versio Joutsenlampi-baletista (ensimmäisen näytöksen finaali), sekä Parov Stelarin All Night -kappaleen, joka edusti electro swingiä. Musiikkivalintojen tarkoituksena oli edustaa nuorekasta Minimiiä, mutta tuoda samalla yhtymäpintaa johonkin tuttuun, tässä tapauksessa Joutsenlampeen. Myös improvisoitu liike representoi ajoittain Joutsenlammen tematiikkaa tuoden liikkeeseen tunnistettavuuden elementin. Moision mukaan ennakkotietätymys teoksesta sekä sensomotorinen ymmärrys vaikuttavat siihen, kokeeko katsoja teoksen helposti lähestyttäväksi vai etäännyt-

täväksi (Moisio 2022, 110). Sisällöllisesti tuttuuden elementin toivottiin tekevän teoksesta helposti lähestyttävän.

Koreografiana toimi improvisaatiосcore sekä pätkä jo olemassa olevasta katuteoksesta. Pop-up esiintymisten liikekieli oli vauhdikasta ja tilassa liikkuvaa. Vaikka esiintyminen ei sisältänytään sen suurempaa taiteellista sanomaa, voidaan olettaa että sen tunnistettavuus tanssiksi mahdollisesti helpotti katsomiskokemusta. Olimme tarkoituksenmukaisesti laittaneet värikästä vaatetta positiivisuuden ja energisyyden kuvantamiseksi. Kuvassa 2 nähtävät dueton käyttämät moottoripyöräkypärät ja saippuakuplia puhaltava karhu toivat lisäystä visuaalisuuteen muuten vaatimatottomassa puvustuksessa.

KUVA 2 Esitys palvelutalon pihassa asusteina moottoripyöräkypärät ja karhunpää

Jatkokehittelynä tapahtumaan voisi lisätä keskusteluhetken yleisön kanssa. Oletettavasti koronarajoitukset poistuvat jossain vaiheessa, jolloin esiintyjät voisivat kohdata katsojat. Etenkin palvelutaloissa ja kouluissa katsojat saattaisivat arvostaa sitä, että voisivat kertoa kokemuksiaan näkemästään. Keskustelu mahdollistaisi vuorovaikutuksen ammattilaisten ja katsojien välillä. Katsoessa tanssia keho myötäilee liikettä ja voi muokata käsitystä nykytanssista (Moisio 2022, 112). Esiyshetkeen voisi lisätä lyhyen osallistavan (tuoli)tanssituokion, jossa katsojat pääsisivät osallisiksi tanssia, mikä voisi lisätä tanssin kehollista kokemusta.

Jalkauttavalla työllä ehkäistään etäännyttämistä tulemalla niiden luo, jotka eivät itse osaa hakeutua taiteen pariin. Jalkautuva työ myös parantaa taiteen saavutettavuutta, sillä esimerkiksi palvelutalojen asukkaat eivät välttämättä ole kykeneväisiä hakeutumaan itse taidepalveluiden äärelle. Sosiaalipoliittisesti Tanssiteatteri Minimille osallistuu yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen jalkautumisen kautta.

6 TAITEILIJATAPAAMINEN TANSSIKIELTO-ESITYKSEN YHTEYDESSÄ

Taitelijatapaaminen järjestettiin kevätkauden 2021 viimeisessä esityksessä Minimien kotinäyttämöllä Marialla Tanssikielto-esityksen päätteeksi. Taitelijatapaaminen oli räätälöity yläkouluikäisille tanssinharrastajille.

6.1 Tanssikielto-esityksen ja taitelijatapaamisen kuvaus

Tanssikielto-esitys on Tanssiteatteri Minimi, Tanssiteatteri Tsuumin ja Kuopion kaupunginteatterin yhteistuotanto, joka sai ensi-iltansa syyskuussa 2020 Helsingissä Aleksanterin teatterissa. Sen jälkeen esitystä on esitetty sekä Helsingissä että Kuopiossa. Esityksessä on kahdeksan esiintyjää: kolme Minimiltä, kolme Tanssiteatteri Tsuumilta ja kaksi Kuopion kaupunginteatterilta.

Tanssikielto käsittelee kieltämisen kulttuuria ja manifestoi kansalaisten oikeutta tanssia missä ja milloin haluavat. Esitys koostuu kahdesta puoliskosta. Ensimmäisessä puoliajalla teos käsittelee vuonna 1939 asetettua tanssikieltoa julkisissa tiloissa. Tanssin pelättiin rappeuttavan moraaliallaskevan taistelutahtoa ja lisäävän päihteiden käyttöä. Tanssi ei kuitenkaan lakannut, vaan ihmiset jatkoivat tanssimista virkavallalta piilossa. Toinen puoliaika käsittelee kieltämisen kulttuuria nykyajan kontekstissa. Edelleen ihmisiä valvotaan ja määritellään, mikä on sallittua. Sen takia ihmiset painuvat maan alle ja underground-kulttuuri elää ja voi hyvin. (Minimi 2022.)

28.5.2021 tapahtuneen esityksen päätteeksi järjestettiin taitelijatapaaminen ennalta sovitusti kuopiolaisen tanssikoulun ollessa katsomossa. Tanssikoulun ryhmä koostui aktiivisista tanssinharrastajista, joiden ikä vaihteli 13-16 vuoden välillä. Paikalla oli 12 oppilasta sekä heidän opettajansa. Ryhmälle tarjottiin jo varausvaiheessa taitelijatapaamista esityksen jälkeen, sillä oli tiedossa, että se olisi ryhmän toiveissa. Tanssioppilaille järjestetyn taitelijatapaamisen tarkoituksena oli mahdollistaa nuorten kohtaaminen alan ammattilaisten kanssa ja antaa heille tilaisuus kysyä etenkin ammattiin liittyviä asioita. Kyseiset yläkoululaiset harrastivat tanssia tavoitteellisesti ja osa pohti tanssista ammattia, jolloin lisätieto ammatista koettiin arvokkaaksi. Ryhmäläiset olivat tanssioppilaitani kyseisessä tanssikoulussa Minimien työn ulkopuolella, mikä helpotti oppilaiden tarpeiden ja mielenkiinnon kartoittamista.

KUVA 3 Taiteilijatapaaminen Maria-näyttämöllä

6.2 Taiteilijatapaamisen tulokset, pohdintaa ja jatkokehittelyideoita

Kawashiman kategorisointia hyödyntäen taitelijatapaaminen on yleisökasvatusta, joka on suunnattu jo olemassa oleville yleisöille. Toiminta lähtee liikkeelle siitä, että kartoitetaan, millaisesta muusta tarjonnasta yleisö on kiinnostunut kuin sen hetkisestä saannista. Kohderyhmälle tarjotaan kohdennettuja etuja. Yleisökasvatuksen tavoitteet ovat kasvatukselliset.

Oppilaiden kysymykset liittyivät etenkin tanssijan ammattiin, koulutukseen sekä työllistymiseen taiteen kentällä. Ryhmäläiset olivat opettajajohtoisesti pohtineet kysymyksiä omilla tunteillaan ja ne esitti etukäteen valittu oppilas. Oppilaiden opettaja oli päätenyt tähän menettelytapaan tuntien oppilaansa, jotka eivät välttämättä uskaltaisi tapaamisessa esittää kysymyksiään vieraille yhtä rohkeasti kuin oman ryhmän kesken. Vaikka kyseiset nuoret ovat aktiivisia tanssin harrastajia, ei se tarkoita sitä, että teosten sisällöt avautuvat helposti. Moision mukaan kuulijoille taiteilijoiden tapa puhua työstään ja nykytanssista voi olla vaikeasti ymmärrettävää, mikä puolestaan aiheuttaa etäännyttämistä (Moisio 2022, 143). Kun nuorten annetaan esittää heitä pohdituttavia kysymyksiä, jotka voivat liittyä myös vaikeasti ymmärrettävään sisältöön, ehkäistään etäännyttämistä ja

samalla taiteesta tulee sisällöllisesti saavutettavampaa. Esitykseen voi päästä yleisökeskustelun avulla sisälle aivan eri tavalla (Moisio 2022, 136).

Edellä mainittua voidaan hyödyntää Taidetestaajien etkojen ja jatkojen suunnittelussa. Kansallinen Taidetestaajat-hanke, jossa Minimin on ollut vuosittain mukana, mahdollistaa kahdeksaluokkalaisten taidevierailun, johon sisältyy sekä etko- ja jatkokyöskentely. Esityksen jälkeen taiteilijatapaaminen on monesti todettu hyväksi ratkaisuksi kohdata nuori yleisö. Hankkeen vuoden 2022 koulukyselyn mukaan taiteilijatapaamiset on koettu mielekkääksi osaksi vierailua (Taidetestaajat 2022). Esimerkiksi keväällä 2022 Minimi tapaa lähes 900 kahdeksaluokkalaista, jotka osallistuvat esityksen jälkeiseen taiteilijatapaamiseen. Luokille on annettu ennakkotehtäväksi kerätä kysymyksiä luokasta taiteilijatapaamista varten ja lähettää ne Minimille etukäteen. Näin voidaan varmistaa se, että kysymysten kysyminen ei jää kiinni nuorten ujoudesta. Tapaamisessa mahdollistetaan myös spontaani kysymysten esittäminen. Toiveissa on, että nuoret esittävät kysymyksiä omista näkökulmistaan ja saavat vastauksia juuri heitä askarruttaviin kysymyksiin.

Kuvasta 3 näkee, että koronarajoitukset määrittivät sen, että oppilaat ryhmä oli erillään esiintyjistä. Muussa tapauksessa yhteinen piiri esityslavalla olisi voinut tehdä tilanteesta intiimimmän ja poistaa hierarkiaa ryhmän ja esiintyjien välillä ja näin ollen edesauttaa tasavertaisen kohtaamisen nuorten ja esiintyjien välillä.

Minimin yhtenä tavoitteena on saada nuorta yleisöä tanssiteatterin säännöllisiksi katsojiksi. Ajatuksena on, että kun nuoret tottuvat käymään tanssiesityksissä nuorella iällä, jatkuu kulutustottumus myöhemmin elämässä. Lisäksi nykytanssin sisällöt avautuvat sitä helpommin, mitä enemmän tanssi on tullut katsottua; katsomiskokemus jättää aivoihin muistijäljen, joka aktivoituu, kun tanssia seuraa uudelleen (Poikonen 2022). Osallistuvuuden kokemukseen ei tarvita välttämättä sitä, että pääsee itse tekemään taidetta, vaan taiteen kokeminen voi olla aktiivinen elämys, josta voi saada kimmokkeen tuleviin vierailuihin (Laine & Hartman 2020, 81). Nuoren yleisön ollessa katsomossa, kannattaa heidän vierailukokemuksensa satsata esityksen sisällön ja/tai yleisötyön avulla. Nuorten sitouttaminen osaksi Minimin toimintaa voi siis luoda ei vain Minimille, vaan koko nykytanssin kentälle uuden katsojakunnan.

Tanssioppilaiden tai muun nuorisoryhmän kanssa voidaan mieltä jatkuvaa yhteistyötä, jotta vuorovaikutusta nuorten kanssa saadaan syvennettyä. Kummikoulu-tyyppistä toimintaa kannattaa kartoittaa ja yhteistyö voi olla muutakin kuin tapaamisia. Oppilaita voidaan kutsua mukaan harjoituksiin, heille voidaan järjestää työpajoja ja heitä voidaan kutsua kertomaana mielipiteensä Minimin toiminnasta sekä mukaan suunnittelemaan tulevaa tanssiteatterin toimintaa. Vierailleen tanssikoulun johtajalta tuli myös ehdotus esityksestä, jossa nuoret ohjaisivat ammattilaisia ja teosten aiheet tulisivat nuorilta itseltään. Nuori yleisö voi saada esityksestä enemmän irti, jos se pitää sisällään jotain tuttua heidän elämysmaailmastaan katsottuna tai siinä on jotain tuttua (Laine & Hartman 2020, 81). Nuoret ovat varmasti itse oman kohderyhmänsä parhaita asiantuntijoita siinä, mitkä aiheet heitä kiinnostavat. Tällainen toiminta toki vaatii sitoutumista kummaltakin osapuolelta sekä taloudellisia ja aikataulullisia resursseja toiminnan onnistuneeseen toteuttamiseen. Rajallisia resursseja tarkastellessa tulee huomioida onko yhden ryhmän kanssa tehty syvällisempi yleisötyötoiminta pois muulta yleisötyötoiminnalta vai tavoittaako se pitkällä aikavälillä mahdollisesti enemmän kontakteja nuorten houkutellessa muuta nuorta yleisöä mukaan toimintaan.

Taiteilijatapaaminen oli kohdistettu tietylle sidosryhmälle. Tässä tapauksessa se oletettavasti loi teini-ikäiselle ryhmälle turvallisen ympäristön kohdata tanssialan ammattilaisia omana ryhmänään. Toisaalta nyt ei voida tietää, olisiko yleisön joukossa ollut taiteilijatapaamisesta kiinnostuneita henkilöitä, jotka jäivät tapahtuman ulkopuolelle. Jatkokehitysideana taitelijatapaamisten suhteen on se, että avoin taitelijatapaaminen voitaisiin järjestää joka tapauksessa oman tuotannon esityksestä esimerkiksi ensi-illan yhteydessä. Tästä tulisi tiedottaa avoimesti hyvissä ajoin, jotta tieto tavoittaa siitä kiinnostuneet. Sen lisäksi voidaan järjestää kohdennetuille sidosryhmille omia tapaamisia.

Taitelijatapaamisessa oli kaksi Tanssikiellon esiintyjää. Haastateltaviksi pyysin taiteilijoita, joiden arvelin olevan innokkaita haastatteluun ja joiden sopimuksessa työaika ei estäisi tapaamista. Toinen haastateltavissa oli työnantaja-asemassa ja toinen freelancer, mutta ollut aiemmin tuotannossa myöskin työnantaja-asemassa. Työsopimukset eivät sisällä velvoitetta taiteilijatapaamiseen, vaan osallistuminen oli täysin vapaaehtoista. Osallistumisesta ei makseta erillistä korvausta taiteilijoille. Kaikkiaan tapaaminen kesti noin 20 minuuttia.

Taiteilijatapaamisten ja muiden yleisötyötilaisuuksien tulee tällä hetkellä perustua vapaaehtoisuuteen, sillä työnantaja ei voi velvoittaa tällaiseen toimintaan ilman lisäkorvausta. Vaihtoehtona taiteilijatapaamisten kaltaiset yleisötyötapahtumat voitaisiin kirjata osaksi taiteilijoiden työ sopimusta, jolloin he saisivat korvauksen työstään ja heitä voitaisiin myös velvoittaa osallistumaan taiteilijatapaamisten kaltaisiin tilaisuuksiin.

Tapahtuman järjestäminen oli orgaanista ja kevyttä, mikä on positiivinen tekijä rajallisten resurssien todellisuudessa. Järjestelyjä helpotti ainakin kaksi seikkaa: Olin itse osa Tanssikielto-esitystä. Näin ollen olin esiintyjät olivat tuttuja ja tiesin etukäteen, kuka on minkäkinlaisessa työroolissa ja kuka voisi olla kiinnostunut puhumaan nuorten kanssa. Toisaalta myös oppilaat ja heidän opettajansa olivat minulle tuttuja, joten yhteydenotto ja oppilaiden toiveiden kartoitus tapaamisen suhteen onnistuivat orgaanisesti. Tanssikoulu osasi toivoa etukäteen taiteilijatapaamista ja toisaalta heille olisi sitä jo varausvaiheessa tarjottu. Ryhmänohjaaja kertoi ennakkoon ryhmän pohtivan kysymyksiä etukäteen.

Taiteilijatapaamisen järjestymistä helpotti myös se, että tapaamisen aikataulut menivät yksiin esitysaikataulujen kanssa. Toisinaan tapaamista on vaikeaa järjestää esimerkiksi työryhmän aikatauluista johtuen. Kaikki työryhmät eivät myöskään halua osallistua taiteilijatapaamisiin eikä tällaisiin ole tällä hetkellä sopimuksellista velvoitetta. Toisaalta esitysten jälkeen lavasteiden ja tekniikan purku alkaa monesti nopealla aikataululla, jolloin tilaan ei voi jäädä. Tässä tapauksessa sekä työryhmä oli halukas tapaamiseen että purku onnistui siirtää seuraavaan päivään. Samalla, kun esitysaikataulut tulevat tietoon, tulee tieto myös teosten rakennuksista ja puruista. Tässä vaiheessa olisi järkevää käydä läpi aikataulut taiteilijatapaamisten näkökulmasta. Toki jos tapaaminen halutaan tehdä teoksen koreografin/ohjaajan kanssa ja tämä ei ole esiintyjä, ei taiteilijatapaaminen ole kiinni esitystilasta, vaan koreografin/ohjaajan aikatauluista ja käytettävyydestä.

Taiteilijatapaamisen avulla voidaan tarjota syventävää tietoa esityksestä ja sen avulla voidaan auttaa taiteen sisältöjen avautumista yleisölle etenkin jos tapaamisen luonne on keskusteleva. Tämä puolestaan edesauttaa taiteen saavutettavuutta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 56.)

7 TEATTERILEIRI

Kuopion kaupunginteatterin organisoima teatterileiri järjestettiin ensimmäistä kertaa 7.-10.6.2021 kaupunginteatterin tiloissa. Minimiä oli pyydetty mukaan jo suunnitteluvaiheessa vuonna 2020 ja olin siitä lähtien osana leirin suunnittelua. Koordinoinnista vastasi Kuopion kaupunginteatterin yleisötyöntekijä.

Leiri oli jaettu kolmeen ikäryhmään: 7-9 -vuotiaat, 10-13-vuotiaat ja 13-16-vuotiaat. Nuorinta ryhmää ohjasi kaupunginteatterin yleisötyöntekijä yhdessä teatterin näyttelijän kanssa, keskimmäistä ryhmää teatterin näyttelijä minä sekä vanhinta ryhmää kaupunginteatterin tuotantojärjestäjä - kuiskaaja ja Kuopion kaupungin draamak kasvattaja. Kukin työpari vastasi oman ryhmänsä suunnittelusta. Alakouluryhmät pyörivät aamupäivällä klo 9-12 ja yläkouluikäisten ryhmä iltapäivällä klo 13-16.

Leirin tarkoituksena oli tarjota lapsille mahdollisuus tutustua teatteriin ja tanssiin sekä tarjota mukavaa ohjelmaa kesäloman aluksi. Leiri oli maksuton. Sen avulla haluttiin myös tarjota lapsille pääsy toimimaan teatterin tiloissa.

7.1 Teatterileirin suunnittelu ja toteutus

Ajanjakso sisälsi kaksi kahden päivän leiriä. Tällä tavoin mahdollistettiin mahdollisimman monen lapsen osallistuminen leireille, sillä osaanottajamäärä oli rajoitettu koronatilanteen vuoksi. Koronatilanne vaikutti järjestelyihin siten, että ryhmät eivät saaneet sekoittua, joten ryhmät pysyivät omissa pisteissään Minna- tai Maria-näyttämöllä ja niiden lämpiöissä. Sisääntulo leirille oli järjestetty eri ovien kautta, jotta ryhmät eivät sekottuisi. Alunperin olisin ainoana tanssin edustajana kiertänyt eri ryhmissä, mutta tämä kariutui siksi, että ihmiset ryhmien välillä eivät saaneet sekoittua. Ohjaamani 10-13-vuotiaiden ryhmän tukikohta oli kaupunginteatterin suuri näyttämö eli Minna.

Pidimme työparini kanssa yhden suunnittelupalaverin ennen leiriä. Sisällytimme suunnitelmaan ryhmäyttäviä ja liikkeellisiä harjoituksia. Emme eriyttäneet tanssia ja teatteria, vaan kaikessa toi-

minnassa oli mukana kehollisuuden kautta ilmaisu. Suunnittelimme leirin sisältävän myös omien näytelmien tekemistä. Toiseen päivään suunniteltiin kierros teatterin tiloissa muun toiminnan lisäksi. Jätimme suunnitelmaan väljyyttä ja joustovaraa.

Osallistujia oli ensimmäisessä ryhmässä 14 ja toisessa 16. 16 olikin maksimiosallistujamäärä ja kummatkin leirit oli varattu loppuun. Ensimmäisessä ryhmässä oli kaksi sairastapausta. Ryhmässä oli sekä tyttöjä että poikia, mikä oli tanssin näkökulmasta positiivinen yllätys. Teatterin harrastajissa tämä ei liene tavatonta. Usein tanssin harrastajaryhmät koostuvat kuitenkin pääasiakseen tytöistä.

7.2 Teatterileirin tulokset

Kawashiman kategorisoinnin mukaan teatterileiri kuuluu yleisökasvatukseen. Leiri mahdollistaa osallistumisen tekemällä, mikä voi lisätä osallisuuden tunnetta. Tekemällä osallistuminen tarjoaa myös erilaisen tavan oppia, mikä puolestaan lisää ymmärtämistä. Ymmärtämisen tukeminen on yksi saavutettavuuden osa-alue (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014, 58). Teatterileirin maksuttomuus tukee myös saavutettavuutta. Näen maksuttomuudella myös sosiaalisen puolen, sillä vaikka leiri ei jalkautunut teatterin ulkopuolelle, mahdollisti se myös vähävaraisten lasten osallistumisen.

Tulosten tarkastelussa voidaan hyödyntää Myrsky-hankkeessa tehtyä raportointia nuorten osallistamisesta kulttuuritoimintaan. Hankkeen mukaan nuorten osallistaminen yhteisölliseen tekemiseen on laajentanut nuorten kaveripiiriä. Ohjaavalla taitelijalla on tärkeä rooli yhteisöllisyyden luomisessa ja yhteisöllisen ilmapiirin säilymisessä. Taidehankkeiden räätälöinti kyseessä oleville nuorille on tärkeää ja toiminnan tulisi kohdata nuorissa oleva ilmaisun ja tekemisen tarve. (Kotilainen, Siivonen & Suoninen 2010,16-17.)

Leirin sisältö oli mielestämme onnistunut edellä mainittujen kriteerien täytyessä. Ennestään toisilleen tuntemattomat lapset ryhmäytyivät nopeasti ja toteuttivat harjoitteita rohkeasti. Näin ollen voidaan olettaa, että ohjaajina onnistuimme luomaan turvallisen ilmapiirin. Oletettavasti käyttämämme harjoitteet tukivat ryhmäytymistä. Omien näytelmien suunnitteleminen ja toteuttaminen vaikutti olevan leirin kohokohta. Lasten käytössä oli teatterin rekvisiittaa ja asuja, joita on nähtä-

vissä kuvassa 4. Lapset innostuivat näistä kovasti. Olimme valmistautuneet ohjaamaan omien näytelmien tekemistä, mutta lasten omatoimisuus yllätti ja annoimme heidän työstää näytelmät pitkälti itse, jotka sitten esitettiin muille. Koska kyseessä oli vain kahden päivän leiri, koimme toisen ohjaajan kanssa tärkeämmäksi innostuksen herättämisen kuin liiaksi “tekniseen suorittamiseen” keskittymisen tai ennakkosuunnitelmissamme pitäytymisen. Oli tärkeää antaa lasten tarttua siihen, mikä heitä eniten innosti.

KUVA 4 Teatterileirin osallistujat asusteissa ja roolivaatteissa

Leiri sai paljon positiivista palautetta sekä vanhemmilta että lapsilta. Saimme kiitosta vanhemmilta sekä suullisesti että sähköpostilla. Etenkin nopeaa ryhmäytymistä ja uusien kavereiden saa-

mista iloittiin. Myös lapsilta saatu palaute tuki onnistumista: moni suri, että leiri oli vain kaksi päivää. Kun lapsilta kysyttiin, mikä oli parasta, yleisin vastaus oli omien näytelmien tekeminen.

Puhuimme pitkin leiriä teatterin eri ammateista. Toimme tanssin näkökulmaa esille, mutta jäi epäselväksi, kuinka monelle konkretisoitui se, mitä Tanssiteatteri Minimi ja nykytanssi ovat. Minimi toimii teatterin tiloissa ja nyt leiri oli teatterin isolla näyttämöllä, jossa esitetään pääasiakseen puhenäytelmiä ja musikaaleja. Minimien kotinäyttämönä toimii muutoin pienempi Maria-näyttämö. Minimiiä tuntemattomalle voi olla hankalaa hahmottaa sen toiminta itsenäisenä teatterina isomman teatterin sisällä. Toisaalta koen taidepedagogina tärkeämmäksi herättää kiinnostuksen esittävään taiteeseen kuin eritellä eri taidelajeja. Monelle 10-13 -vuotiaalle nykytanssi on melko vieras käsite. Jokseenkin moni leiriläisistä tiesi kuitenkin, että teatteri työllistää myös tanssijoita. Koreografi terminä tuntui olevan ymmärrettävä, kun sitä avasimme. Tämä tieto voi olla kyseiselle ikäryhmälle tarpeeksi riittävä tanssista osana leirin kontekstia.

Jatkokehittelynä tuleviin leireihin kehittäisin Minimien näkyvyyttä osana leiriä, pohtisin leirin pidentämistä sekä sen jalkauttamista lasten ja nuorten luo. Minimien näkyvyyden lisääminen leirin aikana toivon mukaan saisi aikaan sen, että lapset ainakin tunnustaisivat nimen. Nuorille voisi näyttää Minimien esittelyvideon avaamaan sitä, millaista taidetta Minimissä tehdään. Video sisältää paljon liikepohjaista materiaalia. Tämä voisi olla osana hetkeä, jolloin käydään läpi teatterin eri ammattelajia. Liike-esimerkein nähty kuvaus nykytanssista voi konkretisoida sen, minkälaisesta tanssilajista on kyse. Mikäli leiri olisi pidempi kuin kaksi päivää, voisi nykytanssille ottaa myös oman osuuden esimerkiksi päivän ensimmäisenä sessiona.

Leirin pidentämistä on pohtimisen arvoista. Tällöin voitaisiin paneutua syvällisemmin liikkeeseen, ilmaisuun ja näytelmien tekemiseen. Lopputuloksena voisi olla yhdessä suunniteltu ja toteutettu esitys. Pidempi leiri olisi kuitenkin pois useamman leirin toteuttamisesta, sillä aikaresurssit ovat rajalliset. 16 osallistujaa oli hyvä määrä lapsia yhdellä leirillä ja suurempi osallistujamäärä voisi tehdä leiristä kaoottista. Näyttelijöiden ja kaupunginteatterin henkilökunnan vuosilomien vuoksi ei kyettä järjestämään useampaa pidempää leiriä. Myös Minimien aikaresurssit tulisivat todennäköisesti useassa pitkässä leirissä vastaan. Taloudellisia ja ajallisia resursseja ei ole siihen, että Minimi toteuttaisi leirin yksinään, eikä sillä ole omia tiloja sen toimiessa vuokralaisena Kuopion kaupunginteatterissa.

Vaikka leiri toimi erinomaisesti Kuopion kaupunginteatterin tiloissa ja ne toivat tietynlaisen "wau"-efektin leiriin, voisi leirin toteuttaa teatterilla tapahtuvan leirin sijaan sen tilojen ulkopuolella. Yksi vaihtoehto on jalkautua nuorten luokse esimerkiksi nuorisotaloihin, jossa voidaan mahdollisesti tavoittaa ne nuoret, jotka eivät poistu kaupunginosastaan harrastusten perään ja joiden vanhemmat eivät löydä kurssimuotoisia tapahtumia Kuopion kaupunginteatterilta. Esimerkiksi nuorisotaloilla työskentely mahdollistaisi yhteistyön kaupungin nuorisotyöntekijöiden kanssa. Mikäli ajankohta pysyisi samana, eli ennen näyttelijöiden ja teatterin taiteellisen henkilökunnan kesälomia ja juuri harjoituskauden päätteeksi, ei jalkautuminen vaatisi sen kummempia varoja kuin teatterissa järjestettävä leiri.

Pidempikestoisena toteutettuna jalkautuva leiri- ja työpajatyöskentely voi tarjota potentiaalisia työpaikkoja ei vain yleisötyöntekijälle vaan taiteilijoille ja/tai taidepedagogeille. Lisätyövoiman palkkaamiseen tulisi kuitenkin hakea lisärahoitusta, sillä kasvatuksellinen toiminta ei ole teatterin perustoimintaa. Hankkeistettuna toiminnalle saataisiin rahoitus ja jalkautuvan työskentelyn toivuutta voitaisiin testata käytännössä. Hankkeet kuitenkin myönnetään tietyille ajalle, joten hyväksi koettujen käytäntöjen jatkaminen pidempikestoisempina vaatisi taas uuden rahoituskanavan löytämistä.

Yksinään Minimillä ei olisi mahdollista toteuttaa vastaavanlaista leiriä. Minimillä ei ole omia tiloja, joissa leirin voisi toteuttaa, vaan tilat jouduttaisiin vuokraamaan. Vaikka vakituinen henkilökunta koostuu suurimmaksi osaksi tanssitaiteilijoista, kuuluu jokaiselle paljon toimistotyötä, josta irrottautuminen viikoksi voi olla hankalaa. Lisätyövoiman palkkaaminen taas toisi lisää kuluja ja maksuton tapahtuma ei toisi rahallista tuottoa. Näin ollen leiritoiminta Kuopion kaupunginteatterin yhteydessä on kannattavaa.

Parhaimmillaan teatterileirin kaltainen toiminta auttaa kasvattamaan uutta sukupolvea esittävän taiteen kokijoiksi, mikä vastaa Minimillä tavoitteisiin ehkäistä sukupolven pudotus katsojakunnassa. Voidaan pitää todennäköisenä, että ainakin osa löytää tiensä helpommin teatteriin leirikokemuksen jälkeen, mutta tästä ei ole tarjota tutkimusdataa. Uusien yleisöjen kasvattaminen on pitkäjänteistä työtä, jonka tuloksia ei tulla näkemään kuukausien vaan vuosien saatossa. Yhteistyössä tehtävä lasten ja nuorten taidekasvatustyö on mahdollisuus Minimillä uuden yleisöpohjan kasvattamiselle.

8 POHDINTA

Kehittämistyö syntyi tarpeesta tarkastella yleisötyötä osana kehittyvää ja muotoutuvaa Tanssiteatteri Minimiiä. Tutkimuskysymyksenä oli kannattaako Minimii toteuttaa yleisötyötä ja kuinka tehdä se kestävästi. Toisena näkökulmana etsin vastauksia, voiko yleisötyö ottaa kantaa yhteiskunnalliseen vaikuttavuuteen, taiteen yhdenvertaisuuden toteutumiseen ja saavutettavuuden edistämiseen. Kolmantena tutkimuskysymyksenä oli, millaista yleisötyötä nuorekas valtionosuusteatteri voi tehdä 2020-luvulla.

Tutkimuksessa käytettiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää, jonka luotettavuuden arviointi kohdistuu tutkimusaineiston keräämiseen, sen analysointiin ja tutkimuksen raportointiin. Asiantuntemuksen hankkimiseksi hyödynnettiin tutkimusta yleisötyöstä, tanssin katsomisesta sekä taiteen saavutettavuudesta ja sen tasa-arvosta. Minimii yleisötyön historiaa ja tulevaisuuden toiveita kartoitettiin asiantuntijahaastattelulla. Tutkimuksessa on hyödynnetty luotettavaa tutkimusta, työelämän tietoa ja asiantuntijuutta. Tutkimuksen suorittamisen vaiheet on kirjattu auki. Raportoidut tapahtumat on suoritettu lyhyellä aikavälillä, mutta tulokset ovat yleistettäviä, sillä analyysissä on käytetty luotettavaa tutkimusta ja työelämän tietoa. Tutkimuksessa on pyritty hyvään tieteelliseen käytäntöön. Alaikäisten anonymiteetin suojelemiseksi oppilaitosten nimiä ei ole mainittu.

Kehittämistehtävän tarkastelussa tulee huomioida oma roolini Minimissä. En ole vain yleisötyövastaava, vaan toimin myynnin ja asiakaspalvelun parissa sekä tanssiteatterijana. Minimiiin työn ulkopuolella toimin tanssipedagogina. Moninainen työnkuvani johtaa siihen, että koen tarpeelliseksi tarkastella yleisötyötä monesta eri näkökulmasta. Tällä hetkellä yleisötyö muotoutuu pitkälti oman osaamiseni ja mielenkiinnon kohteideni mukaan. Jos yleisötyöstä vastaisi henkilö erilaisella koulutus- ja osaamistustalla, olisi yleisötyön toteutustavat todennäköisesti erilaisia.

8.1 Päätelmät

Laki esittävän taiteen edistämisestä luo raamit Minimiiin toiminnalle. Taidelaitoksen yhteiskunnallinen vaikuttaminen on päätös samalla tavalla kuin sen huomioita jättäminen. Yleisötyö on yksi

keino pääsemään lähemmäksi lain tavoitteita liittyen etenkin kansan osallisuuteen, hyvinvointiin ja saavutettavuuteen. Toistaiseksi myönnettyä valtionosuusrahoitusta tarkastellaan kuuden vuoden välein. Laki itsessään ei velvoita taidelaitoksia yleisötyötoimintaan. Yleisötyötoiminta tukee kuitenkin Minimien arvoja sekä tarjoaa keinoja uusien yleisöjen saamiseksi.

Tanssiteatteri Minimissä yleisötyö palvelee pääasiakseen sille toimintasuunnitelmassa asetettuja tavoitteita eli tanssiteatterin saavutettavuuden edistämistä ja tanssiteatterin ja yleisön välisen kuilun kaventamista. Osittain yleisötyön kautta edistetään tanssiteatterin saavutettavuutta esimerkiksi viemällä tanssia sinne, missä sitä ei normaalisti tapahdu esimerkiksi opinnäytetyössä esiteltävien palvelutaloihin tapahtuvien pop up -esiintymisten kautta. Viemällä taidetta sinne, missä ei hakeuduta taiteen luo, ehkäistään etäännyttämistä. Saavutettavuutta myös edistetään järjestämällä taiteilijataapaamisia taiteen sisältöjen avaamiseksi. Teatterileirin kaltainen toiminta madaltaa kynnystä saapua teatteriin ja mahdollistaa osallistumisen toimintaan tekemällä. Taiteen tasa-arvoa edistetään osallistamalla myös osallistamalla tutkimuksessa mainittuun Taidetestaajat-hankkeeseen, jonka vaikutuspiirissä on kaikki Suomen kahdeksaslukuiset. Ei ole tutkimustietoa, onko Minimi saanut uusia katsojia yleisötyön avulla. Uuden katsojasukupolven kasvattaminen on pitkäjänteistä työtä, jota ei tämän opinnäytetyön puitteissa voida arvioida. Sen mittaaminen on myös haastavaa.

Minimillä ei ole käytössä yhteiskunnallisen vaikuttavuuden mittareita, joten yleisötyön vaikutusta siihen ei voida arvioida. Yhteiskunnallista vaikuttavuutta voi olla hyödyllistä mitata tulevaisuudessa, sillä se tarjoaa argumentteja taiteen rahoitukselle valtakunnallisessa keskustelussa. Se voi luoda Minimille positiivisen erottumistekijän suhteessa muihin taidetoimijoihin ja lisäperusteluja esimerkiksi kaupungin tuen suurentamiseen.

8.2 Mitä 2020-luvun yleisötyö voi olla?

Yhteiskunta muuttuu ja kehittyy jatkuvasti. Näin ollen myös taidelaitosten tulee elää ajassa ja kehittyä sen mukana. Kulttuuripolitiikka korostaa taiteen hyvinvointivaikutuksia, joihin taidelaitosten kannattaa mielestäni tarttua, sillä se ei tarkoita taiteen itseisarvon mitätöimistä. SOTE-uudistus voi tuoda Tanssiteatteri Minimille mahdollisuuksia esitystoiminnan ulkopuolisen toiminnan laajentamiseen hyvinvoinnin alueella ja lisätyöpaikkojen luomisen alueen taiteilijoille. Tulevaisuuden

näkymiä voivat olla tanssikummit, jotka kiertävät kouluissa, sairaaloissa ja palvelutaloissa. Ajatellen, että mitä enemmän tanssia saadaan ujutettua osaksi jokapäiväistä yhteiskuntaa, sitä enemmän se palvelee tanssintoimijoita pitkällä aikavälillä. Yhteiskunnallisen osallistumisen avulla myös Minimim yhteiskunnallista vaikuttavuutta voidaan vahvistaa.

Tanssiteatteri Minimim on kuopiolainen toimija, jonka osarahoitus saadaan kaupungilta. Kuopion kaupungin 2030-vuoden strategiassa tavoite tarjota kaikille kuntalaisille tasavertaiset mahdollisuudet kulttuuriin (Kuopion kaupunki 2017). Tässä näen jalkautumisen mahdollisuuden kaupunginosiin yleisötyöprojektien avulla ja kaupunkilaisten osallistamisen osaksi Minimim toimintaa ja näin ollen Minimim muotoutumista kuopiolaisten mielissä oman kaupungin tanssiteatteriksi. Toiminta mahdollistaisi paikallisten freelance-taiteilijoiden palkkaamisen ja näin ollen työpaikkojen luomisen. Hankerahoituksella toiminta voitaisiin pilotoida.

Yleisökasvatuksella on lisäpotentiaalia siihen, että tanssiteatteesta tulisi helposti lähestyttävämpää ja että yleisöä opetettaisiin katsomaan nykytanssia. Tutkimus tukee sensomotorisen ymmärryksen tärkeyttä osana tanssin katsomiskokemusta. Koska tanssi ei ole osana koulujen perusopetusta, ei kaikilla suomalaisilla ole välttämättä kosketusta tanssiin. Tähän yleisötyö voi vastata järjestämällä kursseja ja työpajoja liikeilmaisusta ja nykytanssista. Tutkitusti kokeneella tanssintanssojalla aivot kuitenkin luovat kehollisia yhteyksiä, vaikka tanssikokemusta ei olisikaan. Tämän takia on tärkeää sitouttaa katsojia, jotta he oppivat katsomaan tanssia. Oma kehollinen kokemus tanssityöpajan kautta voi olla sekä hyvä ”sisäänheittokeino” uuden yleisön etsinnässä että yleisöjen sitouttamisessa. Vuodelle 2022 Minimim on suunnitellut Kuopion kaupunginteatterin kanssa ”Kaikki laulaa KKT:lla” - konseptin, jossa yhdistyy kehollinen herättely yhteislauluihin. Tämä voi toimia ensiaskeleena kohti kehollisia työpajoja.

Minimim voi lisätä yleisön osallistamista ja mukaan kutsumista toiminnan suunnitteluun. Näin lisätäisiin tasa-arvoa taiteen tarjonnassa ja kehitettäisiin yhteisöllisyyden tunnetta. Edellä mainitut tanssityöpajat olisivat oiva keino ottaa yleisöä mukaan toimintaan. Lisäksi katsojille voitaisiin tarjota alusta, jossa he pääsisivät esittämään toiveitaan ja ajatuksiaan Minimim nykyisestä toiminnasta sekä tulevaisuudesta. Tällainen alusta voisi olla kahvihetki Minimim henkilökunnan kanssa. Myös jo olemassa oleva asiakaskysely toimii yhtenä alustana mielipiteen kuulemiselle. Tasa-arvoinen kohtaaminen ja yleisön kuuntelu vähentävät taiteessa olevaa hierarkiaa.

Kuopiossa on erinomaiset mahdollisuudet yhteistyön virittämiseen eri toimijoiden kanssa, joita yleisötyössä voidaan hyödyntää. Esimerkiksi Savonia ammattikorkeakoulussa ja Itä-Suomen yliopistossa tutkitaan tanssia osana neurokuntoutusta. Kuopio Tanssi ja Soilla tanssin vaikutus aivoihin on ollut myös esillä. Aivotutkimuksesta on jo olemassa paljon tietoa tanssin katsomiskokemuksen muodostumisesta. Tätä jo olemassa olevaa tietoutta ja samasta kaupungista löytyvää asiantuntijuutta voi hyödyntää Minimien yleisötyön suunnittelussa, sisäisessä koulutuksessa ja uusissa avauksissa. Laajempi yhteistyö antaa mahdollisuuksia yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kehittämiseen. Edellä mainittujen toimijoiden lisäksi Minimi voi kehittää yleisötyötoimintaa yhdessä kaupungin toisen nykytanssin toimijan, Itäisen Tanssin Aluekeskuksen, kanssa kooten voimavarat yhteen. Yhteistyötä Kuopion kaupunginteatterin kanssa kannattaa jatkaa, sillä se mahdollistaa isompien kokonaisuuksien kuten teatterileirin toteutuksen. Yhteistyöstä syntyy myös synergiaetua taloudellisesti ja henkilöresurssillisesti. Kaupunginteatterin yhteistyö myös mahdollistaa suurempien yleisöjen tavoittamisen.

Kehitettävänä asiana Minimissä näen sen, että taiteilijoille ei makseta korvausta yleisötyöhön osallistumisesta. Työpajat ovat tästä poikkeus. Koska työstä ei saa korvausta, ei siihen voida velvoittaa. Tämä puolestaan hankaloittaa yleisötyön suunnittelua. Produktioiden suunnitteluvaiheessa yleisötyö voitaisiin kirjata osaksi työ- ja tuotantosopimusta ja siitä maksettaisiin erillinen korvaus. Tästä hyötyisivät kumpikin osapuoli - taitelija saisi korvauksen työstään ja taidelaitos voisi velvoittaa työntekijän osallistumaan yleisötyötoimintaan. Tämä edesauttaisi suunnitelmallisuutta yleisötyön toteutuksessa. Tanssiteatteri Minimi on kooltaan pieni ja luonteeltaan ketterä, mikä mahdollistaa monenlaisen yleisötyökonseptin kokeilun ilman, että se kuormittaa työyhteisöä. Kuitenkin kestävyyttä ajatellen suunnitelmallisuus on suotavaa.

On muistettava, että ”tanssi ei ole kaikkien juttu” (anonyymi 2022). Tärkeää on kuitenkin antaa jokaiselle mahdollisuus kokea tanssi, jotta voi tulla tällaiseen päätökseen. Yleisötyön avulla voidaan kuitenkin ehkäistä etäännyttäminen, joka saattaa ajaa katsojan kauemmas tanssista ennen kuin siihen on edes päässyt sisälle.

LÄHTEET

Airaksinen, Raija, Mertanen, Mirva Minerva & Virtanen, Pirjo 2019. Ystävänä yleisö - katsaus teatterin yleisötyön muotoihin. Tampere: Draamatyö.

Aluehallintavirasto 2022. Yleistä saavutettavuudesta. Ohjeita suunnittelun tueksi. Hakupäivä 3.1.2022. <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/yleista-saavutettavuudesta/ohjeita-suunnittelun-tueksi/>.

Anonyymi kommentti 2022. Kuopion kaupungin Ikäihmisille hyvinvointia taiteen avulla -työpaja 1.4.2022.

Anttila, Eeva 2013. Koko koulu tanssii! Kehollisen oppimisen mahdollisuuksia koulu yhteisössä. Helsinki: Acta Scenica. Haettu 6.5.2022. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/6065/Acta_Scenica_37.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Arts Council England 2018. Arts Council National Lottery Grants. Information sheet. Audience development and marketing. Hakupäivä 28.12.2021. https://www.artscouncil.org.uk/sites/default/files/download-file/Information_sheets_Audience_development_marketing_Project_grants_170518.pdf

Cuenca-Amigo, Macarena & Makua, Amaia 2017. Audience development: a cross-national comparison. Academia Revista Latinoamericana de Administración, Vol. 30 Issue: 2, s. 156-172. Hakupäivä 30.12.2021. <https://doi.org/10.1108/ARLA-06-2015-0155>.

Dufva, Mikko & Wäyrynen, Anna 2020. Teknologia tuo koronan jälkeiseen aikaan paljon mahdollisuuksia - ja muutamia uhkia. Sitra. Hakupäivä 3.1.2022. <https://www.sitra.fi/artikkelit/teknologia-tuo-koronanjälkeiseen-aikaan-paljon-mahdollisuuksia-ja-muutamia-uhkia/>.

Euroopan unionin neuvosto 2017. Neuvoston päätelmät kulttuurin saatavuuden edistämisestä digitaalisin keinoin painopisteenä yleisösuhteen kehittäminen (2017/C 425/03). Euroopan unionin

virallinen lehti joulukuu 2017. Hakupäivä 3.1.2022. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XG1212\(01\)&from=FI](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/HTML/?uri=CELEX:52017XG1212(01)&from=FI).

Harju, Emma & Sainio, Tapani 2018. Kulttuurilaitosten digitaalinen yleisötyö, opetus- ja kulttuuri-ministeriö. Hakupäivä 3.1.2022. https://okm.fi/documents/1410845/3547377/Kulttuurilaitosten_digitaalinen_yleis%C3%B6ty%C3%B6.pdf/0dbeee76-cf88-424f-aec6-25af5ac958b9/Kulttuurilaitosten_digitaalinen_yleis%C3%B6ty%C3%B6.pdf?t=1523340216000.

Helikoski, Jonna, Humala, Heidi, Kopola, Riina, Tonteri, Anna & Tykkäläinen, Saila 2018. Sitran selvityksiä 130. Vaikuttavuuden askelmerkit. Työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille. Hakupäivä 17.5.2022. <https://www.sitra.fi/app/uploads/2018/03/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>.

Henriksson, Mikko 2017. Mitä on yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja miten sitä arvioidaan. Tutkijablogi. Kuntoutussäätiö. Hakupäivä 18.5.2022. <https://kuntoutussaatio.fi/2017/09/05/mita-yhteiskunnallinen-vaikuttavuus-ja-miten-sita-arvioidaan/>.

Hirvi-Ijäs, Maria, Rensujeff, Kaija, Sokka, Sakarias & Koski, Eero 2018. Taiteen ja kulttuurin barometri 2017. Nuoret taiteentekijät. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus. Cuporen verkkojulkaisu 47. Hakupäivä 29.3.2022. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/2018/cupore_barometri_2017_final.pdf.

Hofesh Shechter Company 2021. Shechter Moves. Hakupäivä 30.12.2021. <https://hofesh.co.uk/take-part/>.

Ilmola-Sheppard, Leena, Rautiainen, Pauli, Westerlund, Heidi, Lehikoinen, Kai, Karttunen, Sari, Juntunen, Marja-Leena & Anttila, Eeva 2021. Arts Equal: Tasa-arvo taiteen ja taidekasvatuksen palveluiden suuntana. Taideyliopisto. Tampere: Eräsalon kirjapaino. Pdf-painos. Hakupäivä 29.3.2022. https://taju.uniarts.fi/bitstream/handle/10024/7424/Arts_equal_tasa-arvo_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Jyrkäs, Taija, Torkko-Muñoz Virva & Hoppu, Petri 2021. Tanssiiko tämän päivän tuottaja TikTokissa? Kuinka visuaalisen ja esittävän taiteen organisaatiot pystyvät pitämään nuoret kiinnostuneina

kouluvierailun jälkeenkin? Oamk Journal. Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja. Hakupäivä 6.2.2022. <https://oamk.fi/oamkjournal/2021/tanssiiko-taman-paivan-tuottaja-tiktokissa/>.

Kawashima, Nobuko 2006. Audience development and social inclusion in Britain. Tensions, contradictions and paradoxes in policy and their implications for cultural management. Hakupäivä 7.12.2021. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10286630600613309?scroll=top&need-Access=true>.

Kotilainen, Sirkku, Siivonen, Katriina & Suoninen, Annika 2010. Nuoret taiteen tekijöinä. Myrskyhankkeen väliarviointia. Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 31. Hakupäivä 12.4.2022. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/myrsky-raportti_verkkojulkaisuja_31.pdf.

Kuopion kaupunki 2017. Matkalla hyvän elämän pääkaupungiksi. Kuopion strategia vuoteen 2030. Hakupäivä 24.3.2022. https://www.kuopio.fi/documents/7369547/7699416/Kuopio2030_-_strategiaesite_suomi/4bca82a8-c7ab-45cd-a3e6-42bdcd6dce75.

Lahtinen, Emmi, Jakonen, Olli & Sokka, Sakarias 2017. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus kulttuuripolitiikassa. Tietokortti 3. Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore. Hakupäivä 13.5.2022. https://www.cupore.fi/images/tiedostot/tietokortit/cupore_tietokortti_saavutettavuus.pdf.

Laine, Sofia & Hartman, Maaria 2020. Nuorten taidevierailukokemukset ja kulttuurinen osallisuus Taidetestaajat-hankkeessa. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 150. Vierailtu 21.5.2022. https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/taidetestaajat_web.pdf.

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019. Hakupäivä 3.1.2022. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2019/20190306>.

Laki esittävän taiteen edistämisestä 17.12.2020/ 1082. Hakupäivä 2.11.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2020/20201082>.

Makkonen, Mikko 2021. Taiteellinen ja tuotannollinen johtaja. Tanssiteatteri Minimi. Zoom-haastattelu. 8.11.2021

Moisio, Saara 2022. Balancing acts in spectatorship. Dynamics of value creation in audience experiences of contemporary dance. Doctoral programme in Philosophy, Arts & Society. Theatre Research. Helsingin yliopisto. Väitöskirja. Hakupäivä 5.4.2022. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/337885/moisio_saara_dissertation_2022.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

Muñoz Bulla, Juan Pablo 2021 (muokkaus Kamula, Anna). Kuvat Tanssin päivän tempauksesta (kuvat 1 ja 2).

Näkki, Iiro 2022. Taiteellinen ja tuotannollinen johtaja. Tanssiteatteri Minimi. Sähköposti. 7.2. ja 16.2.2022.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020. Esittävän taiteen valtionosuusuudistuksen info 26.11.2020. Hakupäivä 27.10.2021. https://okm.fi/documents/1410845/3900149/Vos_uudistus_info_kysymykset.pdf/cd0173fe-48c8-70f1-2c35-04293911135c/Vos_uudistus_info_kysymykset.pdf?t=1606994306035.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Taiteen ja kulttuurin saavutettavuus. Loppuraportti. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:15. Hakupäivä 2.1.2022. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75254/tr15.pdf?sequence=1>.

Poikonen, Hanna 2022. Tanssia aivoissa. 2/4 Peilineuronien äärellä: kehollisista muistoista mielikuvitukseen. Tanssin Talo. Podcast. Hakupäivä 1.4.2022. <https://open.spotify.com/episode/2b5pqqUjW8Lck76R30NQUo?si=b23f192d5f0c4696>.

Puumalainen, Riikka 2021. Tanssitaitelija. Zoom-haastattelu. 28.10.2021

Rambert Dance Company 2022. Join in with Rambert. Hakupäivä 30.1.2022. <https://www.rambert.org.uk/join-in/>.

Rambert Dance Company 2022. Join in with Rambert. Schools & colleges. Hakupäivä 30.1.2022. <https://www.rambert.org.uk/join-in/schools-colleges/>.

Sorjonen, Hilppa & Sivonen, Outi 2015. Taide- ja kulttuurilaitosten yleisötyön muodot, laajuus & tuloksellisuus. Cuporen verkkojulkaisuja 27. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö. Hakupäivä 6.11.2021. <https://www.cupore.fi/images/tiedostot/taide-jakulttuurilaitostenyleisotyönmuodot17.4..pdf>.

Suomen kansallisooppera ja -baletti 2021. Yleisötyö. Hakupäivä 12.12.2021. <https://oopperabaletti.fi/talo/yleisotyö/>.

Taidetestaajat 2022. Instagram-päivitys. Hakupäivä 1.4.2022. <https://www.instagram.com/p/CbZ4dHENMZb/>.

Tanssiteatteri Minimi 2022. Missio ja arvot. Vierailtu 1.4.2022. https://minimi.fi/fi_FI/missio-ja-arvot/.

Tanssiteatteri Minimi 2022. Tanssikielto. Vierailtu 8.5.2022. <https://minimi.fi/ohjelmisto/tanssikielto/>.

Tanssiteatteri Minimi 2021. Toimintasuunnitelma 2021. Sisäinen lähde.

Tomka, Goran 2019. All we need is audience development? Howlround Theatre Commons. Hakupäivä 18.2.2022. <https://howlround.com/all-we-need-audience-development>.

Torkko, Niina, Haapalainen, Arttu, Malte-Colliard, Katri, Himberg, Noora & Laiho, Marianne 2010. Ylös - ammattiteattereiden yleisötyön kehittäminen -hankkeen loppujulkaisu. Hakupäivä 5.11.2021. http://www.kulttuuriakaille.fi/doc/tutkimukset_ja_raportit/ylos_hankkeen_loppujulkaisu.pdf.

Torkko-Muñoz, Virva 2021 (muokkaus Kamula, Anna 2021). Kuvat Tanssikiellon taiteilijatapaamisesta ja teatterileiristä (kuvat 3 ja 4).

Zodiak Uuden tanssin keskus 2021. Yleisötyö. Hakupäivä 14.12.2021. <https://www.zodiak.fi/fi/zodiak-toimijana/yleisotyö>.

Waronen, Aune (toim.) 2020. Menisitkö uudelleen? Kasiluokkalaiset taidetta testaamassa. Suomen Kulttuurirahasto, Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto, Svenska kulturfonden. Hakupäivä 6.2.2022. <https://taidetestaajat.fi/julkaisut>.

Tanssinpäivän tempaus 29.4.2021**Ohjeet osallistumiseen**

1. Tee itsellesi valmiiksi 1-10 kappaaleen soittolista, jonka tahdissa voit tanssia kuulokkeet korvilla silent disco-tyyppisesti.
2. Valitse mieluisa paikka tanssimiseen. Ajatuksena on yllättää ja ilahduttaa ihmisiä kansainvälisenä tanssin päivänä. Tanssi voi tapahtua milloin itsellesi sopii parhaiten, kuitenkin 29.4. aikana. Ohjeistusta paikan valintaan alempana.
3. Tee tanssista itsellesi mukavaa! Tanssi, kuin olisit kotonasi; pienieleisesti tai räiskyen. Anna ihmisten huomata, jos huomavat - sinun liikkeesi riittää, oli se millaista hyvänsä! Ota tilanne nähdyksi tulemisen harjoituksena, ja haasta itsesi myös näkemään muut.
4. Lopettelemme tanssit omaan tahtiimme omien soittolistojemme loppuessa.

Suosittamme iloista ja pirteän väristä pukeutumista!

Voitte videoida tanssinne ja lähettää sen Minimille tapahtuman myöhemmin julkaistavaa videokollaasia varten (ohjeet alempana). Otamme videoita mielellämme vastaan! Mikäli ette videoi tanssianne, lähettäkää joka tapauksessa nimenne, lokaa-tiot, joissa tanssitte sekä biisilistanne Minimin Virvalle Whatsap-

pilla 040 844 7151 tai s-postiin virva@minimi.fi. Tämä voi tapahtua varsinaisen toiminnan jälkeen. Keräämme mielellämme dataa, kuinka laajalle Tanssin päivän tempaus levittäytyi ja ketkä osallistuivat tanssiin.

Kehoituksia korona-viruksen leviämisen välttämiseksi

-Suosikaa työskentelyssä ihmisiä, joiden kanssa olette muutenkin kanssakäymisissä. Vältetään siis ryhmäytymästä ihmisten kanssa, joita ette muuten tapaa.

-Ryhmässä työskennellessäkin kehoitamme pitämään tarpeeksi pitkän turvavälin ohikulkijoihin. Suositukset turvaväleistä löydät: www.thl.fi.

-Paikaksi sopii julkinen ulkotila esim. leveä katu tai asuintalon sisäpiha. Hyödyntäkää asuinseutunne alueita, joilla liikutte muutoinkin. Valitkaa paikaksi sellaisen, jossa ohikulkijat pystyvät ohittamaan teidät säilyttäen turvavälin ja jossa ette kokoja ihmisiä ympärillenne seuraamaan tanssia, vaan ihmiset voivat seurata teitä kauempaa tai tarkkailla teitä ikkunasta. Pidetään mielessä vallitsevat kokoontumisrajoitukset ja muistetaan vastuumme siitä ettemme aiheuta häiriötä!

Videointi ja sometus

Mikäli haluatte kuvata videonne, otamme niitä ilolla vastaan! Alla ohjeet tempauksen **videointiin ja sometukseen**:

- Kuvatkaa video tanssistanne mieluiten **pysty**formaatissa
- Videota kuvatessasi kamera pysyä paikallaan tai jos sinulle on kuvaaja, voi kamera liikkua tanssin aikana.
- Lähetä video **muokkaamattomana** osoitteeseen virva@minimi.fi (videon siirto onnistuu esim. Driven tai WeTransferin avulla). Lyhyemmän videon siirto onnistuu myös WhatsAppilla Virvalle 040 844 7151.
- Kerrothan meille lähettäessäsi videota, **ketä videolla on** (+ mahd. koulu) ja **missä se on kuvattu**.
- Toivomme vastaanottavamme videoita **samana päivänä** (29.4., jotta videot ehtivät editointiin).
- Videoituja tansseja ei koosteta lopulliseen videoon kokonaisuina, vaan editoimme kaikkien videoista pätkiä mukaan koosteeseen.
- **Lähetämällä videosi Minimille annat luvan sille, että voimme julkaista sen some-kanavissamme.**

Toteuttaessanne Tanssin päivän tempausta, ottakaa toki some-kuvia ja videoita ja julkaiskaa omilla some-kanavillanne halutesanne! Tägätkää julkaisuihin: [@tanssiteatteriminimi](#) ja [#tanssinpäivä](#). Somemateriaalia, kuvia ja esim. mahd. pilalle menneitä video-ottoja voi laittaa myös Virvalle meiliin tai WhatsAppissa, sillä pyrimme julkaisemaan materiaalia jo päivän aikana. Varsinainen videokollaasi julkaistaan kuitenkin myöhemmin toukokuussa.

Lisätietoa tapahtumasta:

virva@minimi.fi | 040 844 7151

Tervetuloa tanssimaan!